

REPUBLIKASRPSKA
Agencija za osiguranje Republike Srpske
BanjaLuka

BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
tel/faks: +387 51 228-910, 228-920

REPUBLICOFSRPSKA
The Insurance Agency of Republic of Srpska
BanjaLuka

St. BanaMilosavljevića 8/II
e-mail: azors.kabinet@blic.net; www.azors.rs.ba
phone/fax: +387 51 228-910, 228-920

IZVJEŠTAJ
o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske
za period od 01.01.2012. do 31.12.2012. godine

Broj: UO- 12 /13

Datum: 03. jun 2013. godine

Banja Luka, maj 2013. godine

S A D R Ź A J

UVODNA RIJEČ	3
1. STRUKTURA SEKTORA	5
1.1. Društva za osiguranje	5
1.1.1. Struktura vlasništva	5
1.1.2. Ljudski resursi	6
1.2. Posrednici u osiguranju	7
1.3. Zaštitni fond Republike Srpske	7
1.4. Ovlašćeni aktuari	8
1.5. Ombudsman u osiguranju	8
2. TRŽIŠTE OSIGURANJA	9
2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja	9
2.2. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske	10
2.3. Obračunata premija po društvima za osiguranje	10
2.4. Struktura portfelja	12
2.5. Tržišna struktura i koncentracija	14
3. BILANSNA STRUKTURA	16
3.1. Bilans stanja	16
3.2. Bilans uspjeha	21
3.3. Konsolidovani finansijski izvještaji	23
4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU	25
4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala	25
4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive	26
4.2.1. <i>Ukupno obračunate tehničke rezerve</i>	26
4.2.2. <i>Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje</i>	27
4.2.3. <i>Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje</i>	29
4.3. Komparativni pregled odnosa ključnih pokazatelja	30
4.4. Pokazatelji šteta	31
4.4.1. <i>Isplaćeni odštetni zahtjevi</i>	31
4.4.2. <i>Efikasnost u rješavanju odštetnih zahtjeva</i>	32
4.5. Tehnički rezultat	33
4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio	34
4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava	35
4.8. Ostali pokazatelji poslovanja	36

UVODNA RIJEČ

Izveštaj o stanju sektora osiguranja u Republici Srpskoj za 2012. godinu, pripremljen je u skladu sa članom 9. Zakona o društvima za osiguranje, a na osnovu analize godišnjih finansijskih izvještaja, aktuarskih izvještaja, izvještaja ovlašćenih revizora kao i drugih izvještaja, koje društva za osiguranje, u skladu sa propisima, dostavljaju Agenciji za osiguranje Republike Srpske (u daljem tekstu: Agencija).

Uprkos složenim ekonomskim prilikama u RS i BiH, 2012. godina bila je za sektor osiguranja uspješna. U prilog tome može se prije svega navesti činjenica da premija kontinuirano raste od 2006. godine i da je dostigla nivo od 139,6 miliona KM (društva sa sjedištem u RS), odnosno od 153 miliona KM (premija na tržištu RS). Premija po stanovniku iznosi 107 KM, a učešće premije u BDP je 1,7%. Premija životnog osiguranja iskazuje višegodišnji iznadprosječan rast, koji je među najvišim u regionu. Sektor u cjelini je poslovaao sa dobitkom od oko 18 miliona KM, odnosno stopa povrata na aktivu je iznosila 6,6%. Samo jedno društvo za osiguranje je poslovalo sa gubitkom. Bilansna suma povećana je za oko 16%. Tehničke rezerve su premašile godišnju bruto premiju za 7%. Na nivou sektora obezbijeđeno je ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala. Ukupno isplaćeni odštetni zahtjevi iznose 42,3 miliona KM.

Na tržištu je uspostavljena adekvatna institucionalna infrastruktura u smislu zaštite osiguranika i trećih oštećenih lica. Zaštitni fond funkcioniše kao fond za isplatu šteta u obaveznom osiguranju od autoodgovornosti, kada štetu prouzrokuje neosigurano ili nepoznato vozilo. Ombudsman u osiguranju je osnovan sa ciljem zaštite legitimnih prava i interesa osiguranika, korisnika osiguranja i trećih oštećenih lica u slučaju spornih odnosa, nastalih iz osnova osiguranja sa društvima za osiguranje i rješavanja sporova vansudskim putem. Finansijska edukacija i razvoj kulture osiguranja sve više je u fokusu djelovanja Agencije.

Ipak, po izabranim komparativnim pokazateljima tržište osiguranja je i dalje nerazvijeno. Razloge zaostajanja treba tražiti, kako u opštim ekonomskim preduslovima (ekonomska i monetarna stabilnost, dostignuti nivo životnog standarda), tako i u posebnim (nedostatak kulture osiguranja, nizak nivo finansijske pismenosti stanovništva). Za dalji razvoj ovog tržišta bitni su poreski, te drugi podsticaji za životno osiguranje, koje ne samo da obezbjeđuje finansijsku sigurnost pojedinca, već ima i opšti ekonomski značaj kroz akumulaciju domaće dugoročne štednje. Zakonskom i drugom regulativom potrebno je uspostaviti različite oblike obaveznog osiguranja, po uzoru na razvijene evropske zemlje. Kod privrednih subjekata treba razvijati spoznaju da osiguranje nije samo trošak, već i investicija koja poslovanje štiti od različitih rizika i obezbjeđuje mu kontinuitet.

Tržište osiguranja u RS dostiglo je granice ekstenzivnog rasta. Dalji razvoj zavisi ne samo od opšte ekonomske situacije (zaposlenost, rast BDP, zaduženost stanovništva i privrede), već i od faktora kojima upravljaju sama društva za osiguranje. Na tržištu vlada dosta velika konkurencija, koja je pojačana poslovanjem filijala iz FBiH. Takva tržišna struktura, u

uslovima dominacije obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, neminovno generiše neloyalnu konkurenciju u vrlo različitim oblicima.

Problemi sa kojima se suočava tržište obaveznog osiguranja od autoodgovornosti u RS, karakteristični su i za većinu tranzicijskih zemalja, posebno onih gdje je u strukturi portfelja značajno zastupljena ova vrsta osiguranja, što se može vidjeti iz izvještaja nadzornih organa tih zemalja.

U skladu sa analizama, koje je izvršila Agencija, na osnovu zaključka Vlade RS, formirana je radna grupa za izradu prijedloga modela liberalizacije cijena u osiguranju od autoodgovornosti, kao i za pripremu novog zakona iz ove oblasti. Za tržište osiguranja u RS od posebnog značaja će biti puno usklađivanje domaćeg zakonodavstva sa direktivom Motor Insurance Directive 2009/103/EC, prema kojoj su ujednačena pravila u oblasti osiguranja od autoodgovornosti u cijeloj EU.

Uređenje tržišta osiguranja je složen zadatak, ali je zajednički interes svih učesnika na tržištu, regulatora i Vlade RS da se održi stabilnost domaćeg tržišta osiguranja i stvore uslovi za dalji razvoj. Sa stanovišta društava za osiguranje to podrazumijeva aktivnosti koje vode ka intenzivnijoj promjeni strukture premije, razvoju novih proizvoda osiguranja i efikasnijem upravljanje poslovnim procesima. Sa stanovišta djelovanja regulatora, potrebno je obezbijediti da sva društva za osiguranje, koja imaju dozvolu za rad, kontinuirano ispunjavaju minimalne standarde i propisane kvalitativne i kvantitativne zahtjeve.

Direktor Agencije,

Božana Šljivar

1. STRUKTURA SEKTORA

1.1. Društva za osiguranje

Na tržištu osiguranja Republike Srpske u 2012. godini poslovalo je 11 društava za osiguranje, koja su prema djelatnosti osiguranja, sjedištu i većinskom vlasništvu nad osnovnim kapitalom, predstavljena u narednoj tabeli:

Tabela 1: Društva za osiguranje

R.B.	NAZIV DRUŠTVA	SJEDIŠTE	VEĆINSKO VLASNIŠTVO
NEŽIVOTNA OSIGURANJE			
1.	Bobar osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	Brčko	domaće
3.	Drina osiguranje A.D.	Milići	domaće
4.	Krajina osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
5.	Mikrofin osiguranje A.D.	Banja Luka	domaće
6.	Nešković osiguranje A.D.	Bijeljina	domaće
7.	Osiguranje Aura A.D.	Banja Luka	domaće
8.	Triglav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
ŽIVOTNA I NEŽIVOTNA OSIGURANJA (KOMPOZITNA DRUŠTVA)			
9.	Jahorina osiguranje A.D.	Pale	strano
10.	Dunav osiguranje A.D.	Banja Luka	strano
11.	Grawe osiguranje A.D.	Banja Luka	strano

Izvor: Centralni registar HOV

Od 11 društava za osiguranje, sa sjedištem u Republici Srpskoj, 8 je obavljalo djelatnost neživotnog osiguranja, a 3 društva su registrovana kao kompozitna.

Jednom društvu je izdata privremena dozvola za obavljanje poslova reosiguranja u vrstama: osiguranje imovine od požara i ostalih prirodnih sila i osiguranje od ostalih šteta na imovini.

Sa stanjem na dan 31.12.2012. godine na području RS posluje i 9 filijala društva za osiguranje iz FBiH, a 5 društva iz RS posluje putem filijale u FBiH, čime se obezbjeđuje funkcionisanje društava na cijeloj teritoriji BiH.

1.1.1. Struktura vlasništva

Prema strukturi vlasništva nad osnovnim kapitalom, u 2012. godini 7 društava je bilo u većinskom domaćem vlasništvu, dok su 4 društva za osiguranje bila u većinskom inostranom vlasništvu. Dva društva su u većinskom vlasništvu pravnih i/ili fizičkih lica iz Austrije, a po jedno društvo u većinskom vlasništvu lica iz Slovenije i Srbije.

Tabela 2: Vlasnička struktura u društvima za osiguranje u 2012. godini

Vlasništvo	Broj društava za osiguranje	Učešće u ukupnom kapitalu	Učešće u ukupnoj aktivi	Učešće u bruto fakturiranoj premiji
Većinsko domaće privatno vlasništvo	6	49,8%	41,8%	46,8%
Većinsko domaće državno vlasništvo	1	7,1%	6,1%	5,5%
Većinsko strano vlasništvo	4	43,1%	52,1%	47,7%
Ukupno	11	100%	100%	100%

Izvor: Izvještaji društava i Centralni registar HOV

Udio stranog kapitala u ukupnom kapitalu svih društava za osiguranje je iznosio 43,1%. Na društva za osiguranje sa većinskim stranim kapitalom odnosi se 52,1% ukupne aktive i 47,7% obračunate premije cijelog sektora. Strani kapital je većinski kod svih kompozitnih društava i jednog društva koje obavlja poslove neživotnog osiguranja.

Državno vlasništvo nad osnovnim kapitalom, prema Izvještaju Centralnog registra hartija od vrijednosti-knjizi akcionara, postoji u Krajina osiguranju a.d. i to u procentu od 70,4% (obične akcije) i Osiguranju Aura a.d. Banja Luka (prioritetne akcije) u procentu od 49,9%. U ostalim društvima nema državnog vlasništva u strukturi kapitala, ali Jahorina osiguranje a.d. koristi državnu imovinu (građevinske objekte) za obavljanje djelatnosti.

1.1.2. Ljudski resursi

Na dan 31.12.2012. godine u sektoru osiguranja bilo je zaposleno ukupno 1.417 radnika, od kojih u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj 1.194 radnika, u filijalama društava za osiguranje iz FBiH 217 radnika i u Zaštitnom fondu RS 6 radnika.

Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj za period od 2010–2012. godine predstavljeni su u narednoj tabeli.

Tabela 3: Broj i kvalifikaciona struktura zaposlenih u društvima za osiguranje

KVALIFIKACIJA	31.12.2010.		31.12.2011.		31.12.2012.		INDEKS 2012/11
	broj	%	broj	%	broj	%	
NK	4	0,3	5	0,4	5	0,4	100,0
PK	2	0,2	2	0,2	3	0,3	150,0
NS	7	0,6	3	0,2	2	0,2	66,7
KV	85	7,2	81	6,7	58	4,9	71,6
SSS	635	54,0	658	54,3	653	54,7	99,2
VKV	12	1,0	8	0,7	7	0,6	87,5
VŠS	102	8,7	99	8,2	96	8,0	97,0
VSS	307	26,1	336	27,7	351	29,4	104,5
MR	21	1,8	17	1,4	18	1,5	105,9
DR	2	0,2	2	0,2	1	0,1	50,0
UKUPNO	1.177	100	1.211	100	1.194	100	98,6

Izvor: Izvještaji društava

Pored gore navedenih u sektoru osiguranja rade i posrednici u osiguranju. U posmatranom periodu nije bilo većih oscilacija u broju zaposlenih, a kadrovska struktura se postepeno poboljšava.

1.2. Posrednici u osiguranju

Zaključno sa 31.12.2012. godine u Registar posrednika u osiguranju kod Agencije upisano je:

- 145 zastupnika u osiguranju – fizička lica, od čega ih je 26 osnovalo preduzetničke radnje,
- 7 društava za zastupanje u osiguranju, među kojima su i Pošte Srpske i 4 filijale društava za zastupanje iz FBiH,
- 5 brokera u osiguranju – fizičkih lica i
- 2 filijale brokerskih društava iz FBiH.

Početkom 2013. godine Agencija je izdala dozvole za obavljanje brokerskih poslova jednoj banci i jednom brokerskom društvu iz RS. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz registara posrednika u osiguranju.

U 2012. godini, Agencija je organizovala edukaciju, u dva ciklusa, i održala tri ispitna roka za polaganje stručnog ispita za provjeru stručnog znanja, potrebnog za dobijanje ovlaštenja za obavljanje poslova posredovanja u osiguranju. Stručni ispit je položilo 187 kandidata.

1.3. Zaštitni fond Republike Srpske

Zaštitni fond Republike Srpske (u daljem tekstu: Zaštitni fond) je uspostavljen Zakonom o obaveznom osiguranju za motorna vozila i ostalim obaveznim osiguranjima od odgovornosti, kao posebno pravno lice. Nadležnost Zaštitnog fonda je da pokriva štete na licima i štete na imovini prouzrokovane u saobraćajnim nezgodama, koje ne mogu biti nadoknađene sistemom obaveznog osiguranja od autoodgovornosti (ako je lice koje je odgovorno za nezgodu nepoznato i ako je nezgodu prouzrokovalo neosigurano vozilo), kao i štete kada je protiv društva za osiguranje iz RS pokrenut postupak posebne likvidacije zbog stečaja ili oduzimanja dozvole. Sva društva za osiguranje, koja obavljaju osiguranje od autoodgovornosti su po Zakonu članovi Zaštitnog fonda i imaju obavezu uplate doprinosa Fondu, srazmjerno ostvarenoj premiji osiguranja od autoodgovornosti.

Ukupno ostvareni prihodi Zaštitnog fonda u 2012. godini su iznosili 1.787.866 KM i manji su za 1,8% u poređenju sa prethodnom godinom. Ukupni rashodi iznosili su 2.089.220 KM i veći su za 14,9% u odnosu na prethodnu godinu. Zaštitni fond je po godišnjem obračunu za 2012. godini ostvario manjak prihoda nad rashodima u iznosu od 301.354 KM. Razlog povećanja rashoda u odnosu na plan je ispravka nenaplaćenih potraživanja po osnovu regresa u propisanom roku u skladu sa internim aktom Zaštitnog fonda.

U narednoj tabeli se daje pregled rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva za period 2010–2012. godina, a koji se odnose na štete na licima ili imovini u saobraćajnim nezgodama, iz nadležnosti Zaštitnog fonda.

Tabela 4: Odštetni zahtjevi prema Zaštitnom fondu

Odštetni zahtjevi	31.12.2010.	31.12.2011.	31.12.2012.	Indeks 2012/2011
1. Prijavljeni	469	406	372	91,6
2. Preneseni iz prethodnog perioda	174	172	168	97,7
3. Ukupan broj zahtjeva (1+2)	643	578	540	93,4
4. Odbijeni zahtjevi	138	88	77	87,5
5. Obrađeni zahtjevi bez odbijenih	333	410	279	68,0
6. Broj isplaćenih zahtjeva	329	318	279	87,7
7. Iznos isplaćenih zahtjeva KM	1.138.529	883.890	721.110	81,6

Izvor: Izvještaj Zaštitnog fonda

Iz prethodne tabele vidljivo je da je smanjen kako broj tako i iznos isplaćenih odštetnih zahtjeva u 2012. godini u odnosu na 2011. i 2010. godinu, što predstavlja pozitivan trend i upućuje na zaključak da se smanjuje broj saobraćajnih nezgoda prouzrokovanih od strane neosiguranih i nepoznatih vozila. Prosječna vrijednost isplaćenog odštetnog zahtjeva u 2012. godini iznosila je 2.585 KM i manja je u odnosu na 2011. godinu za 8%, kada je iznosila 2.780 KM.

1.4. Ovlašćeni aktuari

U skladu sa međunarodnim standardima za funkcionisanje sektora osiguranja od posebne važnosti je obezbjeđenje adekvatnog broja profesionalno osposobljenih aktuara. Na dan 31.12.2012. godine u Registar ovlašćenih aktuara kod Agencije bilo je upisano 21 lice. Na internet stranici Agencije (www.azors.rs.ba) dostupan je izvod iz Registra ovlašćenih aktuara. Od 2009. godine sektor osiguranja u ovoj oblasti u potpunosti se oslanja na domaće kadrovske resurse. Osnovano je Udruženje aktuara Republike Srpske, koje je uspostavilo saradnju sa Međunarodnim udruženjem aktuara (IAA).

1.5. Ombudsman u osiguranju

Agencija se zaštitom potrošača bavila neposredno i preko Ombudsmana u osiguranju. U izvještajnom periodu Kancelarija Ombudsmana zaprimila je 51 predmet, uglavnom prigovore, molbe i pritužbe osiguranika, korisnika naknada iz osiguranja, odnosno trećih oštećenih lica, pri čemu su, kao u prethodnom periodu, dominirali prigovori na postupke u isplati naknade štete iz osnova osiguranja autoodgovornosti. Detaljniji podaci o rezultatima postignutim u ovom segmentu dati su u Izvještaju o radu Agencije za 2012. godinu.

2. TRŽIŠTE OSIGURANJA

2.1. Pokazatelji razvijenosti tržišta osiguranja

U narednoj tabeli je dat komparativni pregled osnovnih relativnih pokazatelja vezanih za premiju, kojima se mjeri stepen razvijenosti tržišta osiguranja:

Tabela 5: Premija i makroekonomski pokazatelji (u USD)¹

Zemlja		Premija/broj stanovnika			Premija/BDP (%)			Životno/Ukupna premija		
		2009.	2010.	2011.	2009.	2010.	2011.	2009.	2010.	2011.
BiH	Republika Srpska	59,4	62,3	70,7 ²	1,5	1,7	1,6	6,6	8,9	11,1 ³
	Federacija BiH	84,5	77,8	88,5 ⁴	2,2	2,3	2,2	18,2	18,5	19,6
Austrija		2.742,7	2.651,2	2.740,0	6,0	5,9	5,5	45,1	45,1	42,3
Bugarska		158,4	152,5	151,0	2,5	2,5	2,1	11,9	12,0	14,4
Grčka		581,5	537,9	608,0	2,0	2,0	2,3	52,0	52,1	42,6
Mađarska		398,4	399,7	397,0	3,1	3,0	2,8	50,9	53,4	55,3
Rumunija		136,2	122,8	122,0	1,8	1,7	1,5	18,4	19,5	21,2
Slovenija		1.420,0	1.352,7	1.464,0	6,0	5,9	5,9	30,4	31,3	31,3
Srbija		108,2	99,6	107,0	1,8	1,8	1,7	13,6	15,3	16,1
Turska		105,0	121,6	136,0	1,3	1,3	1,3	14,6	15,5	15,7
Hrvatska		401,5	379,2	389,0	2,9	2,8	2,7	26,5	26,6	26,6
Češka		722,8	752,7	832,0	3,9	4,0	3,9	42,3	46,7	46,4

Izvor: Statistika tržišta osiguranja u BiH, Republički zavod za statistiku RS, Federalni zavod za statistiku, SwissRe

Osnovni komparativni pokazatelji potvrđuju da je sektor osiguranja u RS nerazvijen, uprkos kontinuiranom rastu premije u posljednjih 6 godina, koliko dugo se sistematski, putem Agencije, prikupljaju statistički podaci. Učešće premije u BDP slično je drugim tranzicijskim zemljama, ali je višestruko niže u odnosu na razvijena tržišta. Domaće tržište osiguranja zaostaje i po parametru premija po stanovniku. Učešće premije životnog osiguranja još ne dostiže nivo prosjeka tranzicijskih zemalja EU, a daleko je ispod prosjeka svih članica EU (oko 60%).

¹U vrijeme izrade ovog izvještaja nije bila dostupna komparativna statistika za 2012. godinu.

²Premija za obračun prosječne premije po glavi stanovnika u RS izračunata je na sljedeći način: Ukupna premija društava iz RS – Premija filijala društava iz RS u FBiH + Premija filijala društava iz FBiH u RS (radi se o podacima iz tabele 6 – R.B.3).

³Prilikom obračuna učešća premije životnog osiguranja u ukupnoj premiji uzeta je u obzir i premija za životno osiguranje filijala društava iz FBiH (radi se o podacima iz tabele 6 - R.B. 1.2 i 2.2)

⁴Premija za obračun prosječne premije po glavi stanovnika u FBiH obračunata je analogno obračunu istog pokazatelja za RS, a na bazi raspoloživih podataka Federalnog zavoda za statistiku.

2.2. Obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske

Ukupno obračunata premija na tržištu osiguranja Republike Srpske⁵ u periodu 01.01. do 31.12.2012. godine iznosila je 153.097.896 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija je veća za 10.919.393 KM ili 7,7%.

Tabela 6: Premija osiguranja ostvarena na tržištu Republike Srpske u periodu 2010–2012. godine (u KM)

R.B.	Subjekti na tržištu RS	Obračunata premija na tržištu RS						Indeks
		2010.		2011.		2012.		2012/11
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
1.	DRUŠTVA IZ RS	116.393.053	86,2%	119.969.373	84,4%	125.978.746	82,3%	105,0
1.1.	Neživotna osiguranja	107.817.217	79,9%	109.693.056	77,2%	114.445.939	74,8%	104,3
1.2.	Životna osiguranja	8.575.836	6,4%	10.276.316	7,2%	11.532.807	7,5%	112,2
2.	FILIJALE DRUŠTAVA IZ FBiH	18.595.079	13,8%	22.209.130	15,6%	27.119.149	17,7%	122,1
2.1.	Neživotna osiguranja	14.970.404	11,1%	16.708.825	11,8%	20.548.461	13,4%	123,0
2.2.	Životna osiguranja	3.624.676	2,7%	5.500.305	3,9%	6.570.689	4,3%	119,5
3.	UKUPNO	134.988.132	100%	142.178.503	100%	153.097.896	100%	107,7

Izvor: Izvještaji društava

2.3. Obračunata premija po društvima za osiguranje

Ukupno obračunata premija u periodu 01.01. do 31.12.2012. godine koju su ostvarila društva sa sjedištem u Republici Srpskoj, uključujući i premiju koju su ova društva ostvarila na tržištu osiguranja Federacije BiH, iznosila je 139.682.281 KM. U odnosu na isti period prethodne godine, obračunata premija je veća za 8.344.793 KM ili 6,4%.

U nastavku se daje pregled obračunate premije po društvima za osiguranje:

⁵Ukupna obračunata premija na tržištu osiguranja RS je obračunata na način da je ukupna premija koja su ostvarila društva za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj umanjena za premiju koju su ta društva ostvarila u Federaciji BiH i uvećana za premiju koju su društva za osiguranje sa sjedištem u Federaciji BiH ostvarila u Republici Srpskoj.

Izveštaj o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske za period 01.01. do 31.12.2012.godine

Tabela 7: Obračunata premija po društvima u periodu 2010–2012.godina

R.B.	NAZIV DRUŠTVA U RS	Obračunata premija						Indeks 2012/2011
		2010.		2011.		2012.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
	NEŽIVOTNA OSIGURANJA							
1.	Bobar osiguranje A.D.	15.833.834	12,9%	16.385.739	12,5%	14.884.678	10,7%	90,8
2.	D.D. Brčko gas osiguranje	12.037.773	9,8%	14.357.563	10,9%	14.213.268	10,2%	99,0
3.	Grawe osiguranje A.D.			13.885	0,0%	14.949	0,0%	107,7
4.	Drina osiguranje A.D.	13.623.239	11,1%	14.066.545	10,7%	14.922.084	10,7%	106,1
5.	Dunav osiguranje A.D.	15.973.747	13,0%	16.959.804	12,9%	17.563.336	12,6%	103,6
6.	Jahorina osiguranje A.D.	24.164.683	19,7%	23.882.905	18,2%	29.986.645	21,5%	125,6
7.	Krajina osiguranje A.D.	6.706.856	5,5%	6.261.282	4,8%	7.735.934	5,5%	123,6
8.	Mikrofin osiguranje A.D.	2.219.659	1,8%	2.762.059	2,1%	3.749.246	2,7%	135,7
9.	Nešković osiguranje A.D.	11.718.359	9,6%	11.508.564	8,8%	12.285.731	8,8%	106,8
10.	Osiguranje Aura A.D.	1.802.871	1,5%	4.668.895	3,6%	5.238.322	3,8%	112,2
11.	Triglav osiguranje A.D.	9.599.224	7,8%	10.181.881	7,8%	7.530.191	5,4%	74,0
	UKUPNO NEŽIVOTNA	113.680.244	92,7%	121.049.122	92,2%	128.124.383	91,7%	105,8
	ŽIVOTNA OSIGURANJA							
1.	Grawe osiguranje A.D.	8.566.272	7,0%	9.429.328	7,2%	10.254.981	7,3%	108,8
2.	Dunav osiguranje A.D.	65.050	0,1%	293.423	0,2%	525.616	0,4%	179,1
3.	Jahorina osiguranje A.D.	296.506	0,2%	565.615	0,4%	777.302	0,6%	137,4
	UKUPNO ŽIVOTNA	8.927.828	7,3%	10.288.365	7,8%	11.557.899	8,3%	112,3
	UKUPNA PREMIJA RS	122.608.072	100,0%	131.337.488	100,0%	139.682.281	100,0%	106,4

Izvor: Izveštaji društva

Grafikon 1: Ostvarena premija/po društvima za osiguranje

Izvor: Izveštaji društava

U 2012. godini osam društava je u odnosu na prethodnu godinu ostvarilo porast premije, dok je kod tri društva zabilježeno smanjenje premije.

Učešće u ukupnoj premiji na tržištu osiguranja Republike Srpske su ostvarile i filijale društava za osiguranje iz Federacije BiH, i to u iznosu od 27.119.149 KM, što predstavlja 17,7% u odnosu na ukupnu premiju ostvarenu na teritoriji Republike Srpske.

U nastavku ovog izvještaja koristiće se isključivo podaci i pokazatelji o društvima za osiguranje iz Republike Srpske, a u narednoj tabeli se daje samo pregled premije filijala društava iz FBiH na tržištu osiguranja u RS u periodu 2010–2012. godine:

Tabela 8: Obračunate premije po filijalama društava iz FBiH u periodu 2010–2012.godini

R.B.	Filijale društava za osiguranje iz FBiH koje posluju u RS	Obračunata premija						Indeks 2012/2011
		2010.		2011.		2012.		
		Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
NEŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Bosna-Sunce osiguranje d.d.	2.959.424	15,9%	1.373.675	6,2%	1.517.178	5,6%	110,4
2.	Camelija osiguranje d.d.	202.088	1,1%	132.519	0,6%	267.093	1,0%	201,6
3.	Croatia osiguranje d.d.	675.362	3,6%	862.919	3,9%	1.199.261	4,4%	139,0
4.	Euroherc osiguranje d.d.	3.084.552	16,6%	3.473.435	15,6%	4.069.524	15,0%	117,2
5.	SARAJEVO osiguranje	2.278.625	12,3%	3.548.083	16,0%	4.809.587	17,7%	135,6
6.	Merkur BH osiguranje	124.052	0,7%	140.390	0,6%	148.790	0,5%	106,0
7.	Osiguranje "VGT" d.d.	3.010.510	16,2%	1.350.579	6,1%	1.351.161	5,0%	100,0
8.	UNIQA osiguranje d.d.	2.012.568	10,8%	3.282.387	14,8%	3.661.398	13,5%	111,5
9.	Zovko osiguranje d.d.	623.223	3,4%	2.544.838	11,5%	3.524.469	13,0%	138,5
UKUPNO NEŽIVOTNA		14.970.404	80,5%	16.708.825	75,2%	20.548.461	75,8%	123,0
ŽIVOTNA OSIGURANJA								
1.	Croatia osiguranje d.d.	29.200	0,2%	34.979	0%	32.314	0,1%	92,4
2.	Merkur BH osiguranje d.d.	3.353.387	18,0%	4.394.354	20%	4.924.268	18,2%	112,1
3.	UNIQA osiguranje d.d.	242.089	1,3%	1.070.972	5%	1.614.106	6,0%	150,7
UKUPNO ŽIVOTNA		3.624.676	19,5%	5.500.305	25%	6.570.689	24,2%	119,5
UKUPNA PREMIJA FBiH		18.595.079	100%	22.209.130	100%	27.119.149	100%	122,1

Izvor: Izvještaji filijala društava

2.4. Struktura portfelja

U sljedećoj tabeli je predstavljena struktura obračunate premije prema vrstama osiguranja u periodu 2010–2012. godina, s tim da se kategorija „ostalo” odnosi na 13 grupa neživotnih osiguranja, koje u ukupnoj premiji pojedinačno učestvuju ispod jednog procenta.

Tabela 9: Obračunata premija prema vrstama osiguranja

(u KM)

Vrsta osiguranja	2010.		2011.		2012.		Indeks 2012/11
	Iznos	Udio	Iznos	Udio	Iznos	Udio	
Osiguranje nezgode	6.992.017	5,7%	7.899.427	6,0%	8.259.311	5,9%	104,6
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih	8.648.264	7,1%	9.329.989	7,1%	9.816.082	7,0%	105,2
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	5.496.520	4,5%	5.786.226	4,4%	5.920.728	4,2%	102,3
Osiguranje ostalih šteta na imovini	6.261.799	5,1%	6.969.933	5,3%	11.610.800	8,3%	166,6
Osiguranje od odgovornosti za m/v	84.611.974	69,0%	89.149.366	67,9%	90.550.619	64,8%	101,6
Ostalo	1.684.369	1,4%	1.914.181	1,5%	1.966.843	1,4%	102,8
Ukupno neživotna	113.694.945	92,7%	121.049.122	92,2%	128.124.383	91,7%	105,8
Životno osiguranje	8.913.127	7,3%	10.288.365	7,8%	11.557.899	8,3%	112,3
Ukupno	122.608.072	100%	131.337.488	100%	139.682.281	100%	106,4

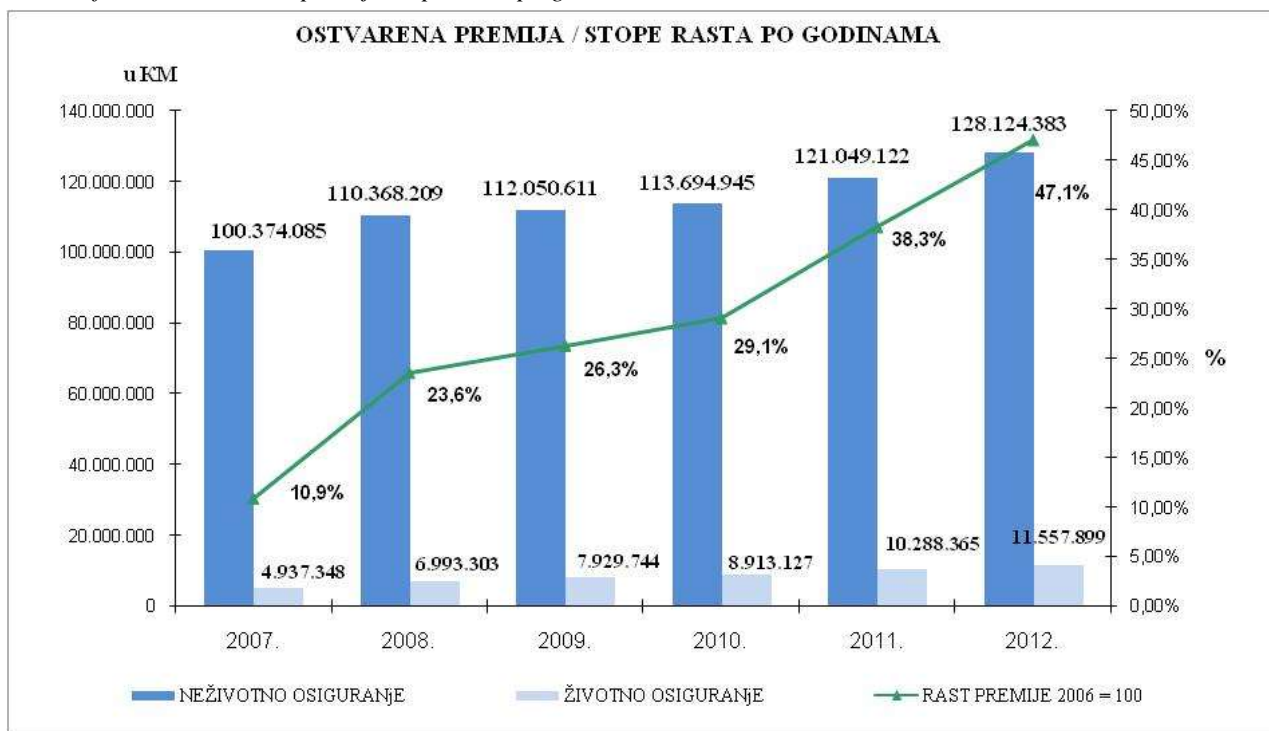
Izvor: Izvještaji društava

Izveštaj o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske za period 01.01. do 31.12.2012.godine

Od ukupno obračunate premije u 2012. godini, na neživotno osiguranje odnosilo se 128.124.383 KM ili 91,7%. Obračunata premiju životnog osiguranja iznosila je 11.557.899 KM ili 8,3%. U odnosu na prethodnu godinu, obračunata premija neživotnih osiguranja je porasla za 5,8%, a premija životnih osiguranja za 12,3%. Od 2006. godine, od kada se prati i objavljuje zvanična statistika, premija životnog osiguranja kontinuirano bilježi rast, nominalno je udvostručena, a učešće u strukturi premije je takođe dva puta veće.

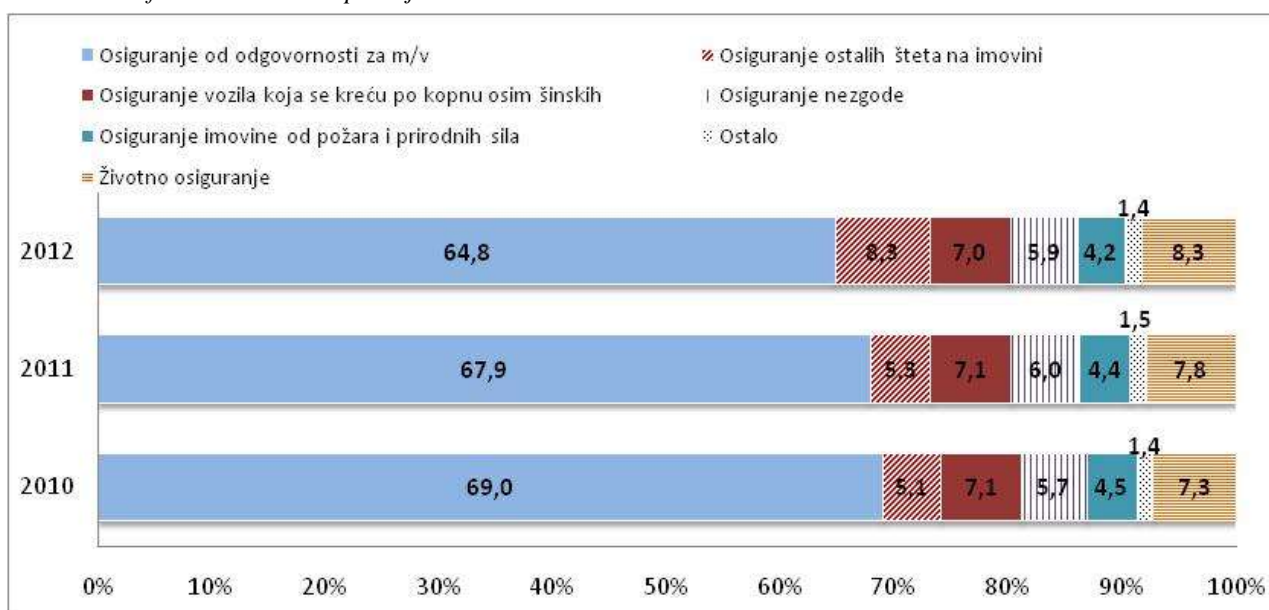
U nastavku se daje niz grafičkih ilustracija strukture bruto premije u RS.

Grafikon 2: Ostvarena premija/stopa rasta po godinama

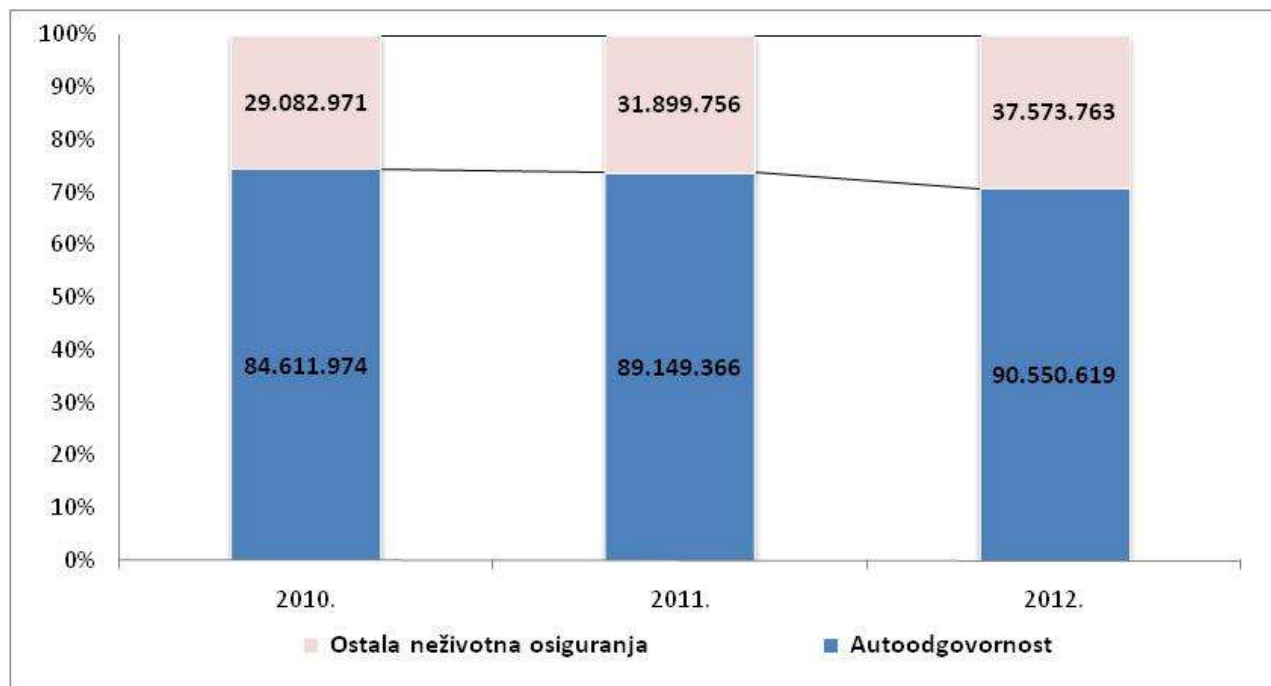
Izvor: Izveštaji društava

Grafikon 3: Struktura premija

Izvor: Izveštaji društava

Grafikon 4: Ostvarena premija

Izvor: Izvještaji društava

Analiza pokazuje da se struktura premije postepeno mijenja. Na osiguranje od autoodgovornosti u 2010. godini odnosilo se 69% ukupne premije, dok u 2012. godini taj procenat iznosi 64,8%. Za nerazvijena tržišta je karakteristična dominacija obaveznog osiguranja od autoodgovornosti, što se potvrđuju i primjeri drugih zemalja (Crna Gora oko 55%, Makedonija oko 51% itd.).

U narednoj tabeli nalaze se podaci o učešću obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji za prethodne tri godine:

Tabela 10: Udio obaveznog i neobaveznog osiguranja u ukupno obračunatoj premiji

Vrsta osiguranja	2010.	Udio	2011.	Udio	2012.	Udio	Indeks 2012/11
Obavezno	91.634.412	74,7%	97.064.333	73,9%	98.855.574	70,8%	101,8
Neobavezno	30.973.660	25,3%	34.273.155	26,1%	40.826.707	29,2%	119,1
UKUPNO	122.608.072	100,0%	131.337.488	100,0%	139.682.281	100,0%	106,4

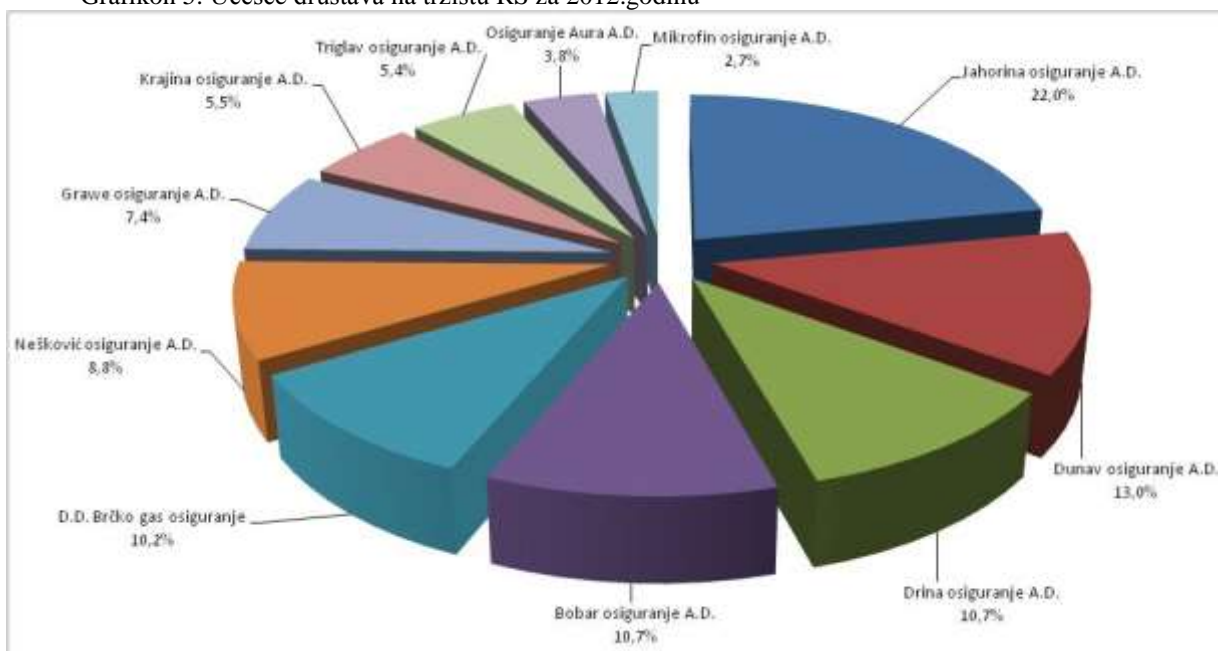
Izvor: Izvještaji društava

Posmatrani period karakterišu pozitivne tendencije u vidu stalnog porasta premije u korist neobaveznih osiguranja, ali bi ove promjene trebale biti intenzivnije.

2.5. Tržišna struktura i koncentracija

U narednom grafikonu prikazano je tržišno učešće društava za osiguranje u 2012. godini.

Grafikon 5: Učešće društava na tržištu RS za 2012.godinu

Izvor: Izveštaji društava

U slijedećem pregledu dat je stepen koncentracije tržišta osiguranja u RS po peer grupama. U odnosu na prethodnu godinu smanjeno je ukupno učešće u premiji i broj društava za osiguranje iz grupe do 5%, dok se povećalo iz grupe 5–10%.

Tabela 11: Učešće društava u ukupnoj premiji prema peer grupama

Učešće	Učešće društava iz RS u ukupnoj premiji prema peer grupama					
	2010.		2011.		2012.	
	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje	Ukupno učešće	Broj društava za osiguranje
do 5%	3,3%	2	10,4%	3	6,4%	2
5-10%	39,7%	5	23,7%	3	27,1%	4
10-15%	37,1%	3	47,3%	4	44,5%	4
preko 15%	20,0%	1	18,6%	1	22,0%	1

Izvor: Izveštaji društava

Herfindahl Hirschman–ov indeks predstavlja takođe mjeru koncentracije tržišta i izračunava se kao zbir kvadrata pojedinačnog učešća svakog društva za osiguranje u odnosu na ostvarenu premiju. Ovaj indeks uzima u obzir relativnu veličinu i raspodjelu društava na tržištu, te ukoliko je tržište monopolističko, postoji i veća tržišna koncentracija, i naravno manja konkurencija. Indeks se povećava ukoliko se smanjuje broj društava učesnika na tržištu, a u isto vrijeme razlika u veličini među njima je sve veća. Ukoliko bi postojalo samo jedno društvo koje se bavi osiguranjem, indeks bi iznosio 10.000 (učešće na tržištu 100%, odnosno indeks je $100 \cdot 100 = 10.000$). U suprotnom slučaju, ukoliko bi bilo mnogo društava sa srazmjerno niskim učešćem, oko 0%, indeks bi bio blizu 0, što bi ukazivalo da na tržištu postoji savršena konkurencija. Ako je Herfindahl Hirschman–ov indeks između 1.000 i 1.800 smatra se da na tržištu postoji umjerena koncentracija, a upravo ovakva umjerena koncentracija karakteriše tržište osiguranja Republike Srpske u 2012. godini. Herfindahl Hirschman–ov indeks u 2012. godini iznosi 1.196 poena, što je u odnosu na 2011. godinu veće za 59 poena.

3. BILANSNA STRUKTURA

Na osnovu dostavljenih revidiranih finansijskih izvještaja društava za osiguranje za 2012. godinu u nastavku se daje uporedni prikaz i analiza osnovnih bilansnih pozicija za 2011. i 2012. godinu. Podaci iskazani u ovom izvještaju, koji se odnose na 2011. godinu, razlikuju se od podataka za istu godinu u Izvještaju o stanju sektora osiguranja za period 01.01–31.12.2011. godine, zbog izvršenih retrospektivnih korekcija finansijskih izvještaja naloženih od strane ovlašćenih revizora, a u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

3.1. Bilans stanja

U slijedećoj tabeli se daje skraćena šema aktive zbirnog bilansa stanja za sva društva:

Tabela 12: Aktiva – ukupno za sva društva

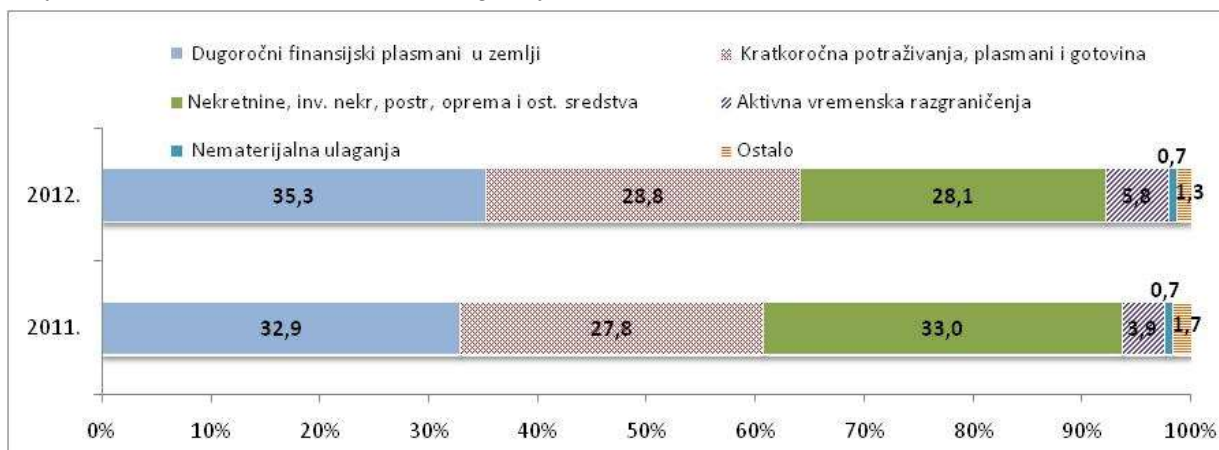
(uKM)

A K T I V A	31.12.2011. godina		31.12.2012. godina		Indeks 2012/11
	iznos	udio	iznos	udio	
A. STALNA IMOVINA(I+II+III+IV)	173.270.680	68,1%	192.675.344	65,3%	111,2
I Nematerijalna ulaganja	1.779.686	0,7%	1.963.288	0,7%	110,3
II Nekretnine, investicione nekretnine, postrojenja,oprema i ostala sredstva (1+2+3)	83.914.804	33,0%	82.968.174	28,1%	98,9
1. Zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema	49.735.852	19,5%	38.353.950	13,0%	77,1
2. Investicione nekretnine	30.848.177	12,1%	38.921.653	13,2%	126,2
3. Osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva	3.330.775	1,3%	5.692.571	1,9%	170,9
III Dugoročni finansijski plasmani (1+2)	87.378.803	34,3%	107.603.508	36,5%	123,1
1.Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica i dugoročni finansijski plasmani matičnim, zavisnim i ostalim povezanim pravnim licima	3.670.353	1,4%	3.333.353	1,1%	90,8
2. Dugoročni finansijski plasmani u zemlji i inostranstvu,finansijska sredstva koja se drže do roka dospijea, finansijska sredstva raspoloživa za prodaju i ostali dugoročni finansijski plasmani	83.708.450	32,9%	104.270.155	35,3%	124,6
IV Odložena poreska sredstva	197.387	0,1%	140.374	0,0%	71,1
B. TEKUĆA IMOVINA (I+II+III+IV)	81.150.229	31,9%	102.439.997	34,7%	126,2
I Zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji	504.700	0,2%	346.581	0,1%	68,7
II Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina	70.620.427	27,8%	84.955.411	28,8%	120,3
1. Potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci	9.973.378	3,9%	14.690.184	5,0%	147,3
2. Potraživanja iz specifičnih poslova i ostala potraživanja	3.755.448	1,5%	13.371.332	4,5%	356,1
3. Kratkoročni finansijski plasmani	43.459.000	17,1%	45.993.635	15,6%	105,8
4. Gotovina	13.428.995	5,3%	10.892.928	3,7%	81,1
5. Porez na dodatu vrijednost	3.606		7.332	0,0%	203,3
III Aktivna vremenska razgraničenja	9.945.109	3,9%	17.055.872	5,8%	171,5
IV - Odložena poreska sredstva	79.993		82.133		102,7
POSLOVNA AKTIVA (A+B)	254.420.909	100,0%	295.115.341	100,0%	116,0
VANBILANSNA AKTIVA	4.212.675		2.799.466		66,5
UKUPNA AKTIVA	258.633.584		297.914.807		115,2

Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne aktive društava za osiguranje u Republici Srpskoj sa stanjem na dan 31.12.2012. godine iznosila je 295.115.341 KM i u odnosu na stanje na dan 31.12.2011. godine uvećana je za 16%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura aktive za 2011. i 2012. godinu.

Izvor: Bilansi stanja društava

Iz navedene skraćene šeme i grafičkog prikaza bilansa vidljivo je da strukturu poslovne aktive u 2012. godini čine: stalna imovina sa učešćem od 65,3% i tekuća imovina sa učešćem od 34,7%.

U posmatranom periodu došlo je promjene strukture aktive, koja se ogleda u smanjenju procentualnog učešća stalne imovine sa 68,1% na 65,3%, dok je istovremeno povećano procentualno učešće tekuće imovine sa 31,9% na 34,7%.

Porast stavke stalna imovina, koja je relativno povećana za 11,2%, prouzrokovan je prije svega porastom slijedećih pozicija: nematerijalnih ulaganja za 10,3%, investicionih nekretnina za 26,2%, osnovnih sredstava u pripremi i ostalih osnovnih sredstava za 70,9% i dugoročnih finansijskih plasmana za 23,1%.

Nematerijalna ulaganja su povećana kod jednog društva za osiguranje po osnovu ulaganja u softverske komponente informacionog sistema u cilju obezbjeđenja blagovremenih, potpunih i tačnih informacija za donošenje poslovnih odluka i adekvatne podrške poslovnim procesima. Investicione nekretnine su povećane kod tri društva za osiguranje po osnovu reklasifikacije nekretnina koje služe za obavljanje djelatnosti u investicione nekretnine. Po nalogu ovlaštenog revizora kod jednog društva za osiguranje izvršena je reklasifikacija nekretnina iz investicionih u nekretnine koje služe za obavljanje djelatnosti. Osnovna sredstva u pripremi i ostala osnovna sredstva povećana su kod tri društva za osiguranje, a čine ih avansi i nekretnine, postrojenja, oprema i investicione nekretnine u pripremi.

U okviru dugoročnih finansijskih plasmana značajno je napomenuti da je došlo do povećanja pozicije dugoročni finansijski plasmani u zemlji za 24,6%.

U okviru stalne imovine zabilježen je pad u odnosu na 2011. godinu na pozicijama zemljište, građevinski objekti, postrojenja i oprema za 22,9%, Učešće u kapitalu zavisnih, pridruženih i ostalih pravnih lica za 9,2% i odložena poreska sredstva za 28,9%.

Porast stavke tekuća imovina, koja je relativno povećana za 26,2%, prouzrokovan je prije svega porastom slijedećih pozicija: potraživanja po osnovu premije, učešća u naknadi šteta i ostali kupci za 47,3%, potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja za 256,1% i aktivna vremenska razgraničenja za 71,5%.

Potraživanja iz specifičnih poslova i druga potraživanja zabilježila su značajan porast u odnosu na prethodnu godinu, a ista potiču od porasta potraživanja za prodane hartije od vrijednosti kod jednog društva za osiguranje i potraživanja za date zajmove kod drugog društva. Aktivna vremenska razgraničenja povećana su u odnosu na prošlu godinu, a odnose se na povećanje

razgraničene prenosne premije na teret reosiguravača kod jednog društva za osiguranje i troškove sprovođenja osiguranja, kod dva društva za osiguranje. Agencija je u toku kontinuiranog nadzora nerevidiranih finansijskih izvještaja izrazila sumnju u realnost ove pozicije kod dva društva za osiguranje, te je shodno tome naložila društvima da se ovlašćeni revizor, u okviru redovne revizije finansijskih izvještaja za 2012. godinu, posebno izjasni o navedenoj poziciji. U oba slučaja ovlašćeni revizori su potvrdili da je ova pozicija iskazana u skladu sa propisima koji regulišu ovu oblast.

U okviru tekuće imovine zabilježen je pad u odnosu na 2012. godinu na poziciji zalihe, stalna sredstva i sredstva obustavljenog poslovanja namijenjena prodaji za 31,3% i poziciji gotovina za 18,9%.

Vanbilansna, kako aktiva, tako i pasiva, odnosi se na državnu imovinu (građevinske objekte) koju koristi Jahorina osiguranje a.d. i otpisana potraživanja Triglav osiguranja a.d. Vanbilansna aktiva, odnosno pasiva, smanjena je za 33,5% u odnosu na prethodnu godinu, a zbog preknjižavanja vrijednosti nekretnina iz vanbilansne u bilansnu evidenciju.

U narednom pregledu je dat uporedni prikaz agregatnih pozicija pasive Bilansa stanja na nivou sektora za 2011. i 2012. godinu.

Tabela 13: Pasiva –ukupno za sva društva

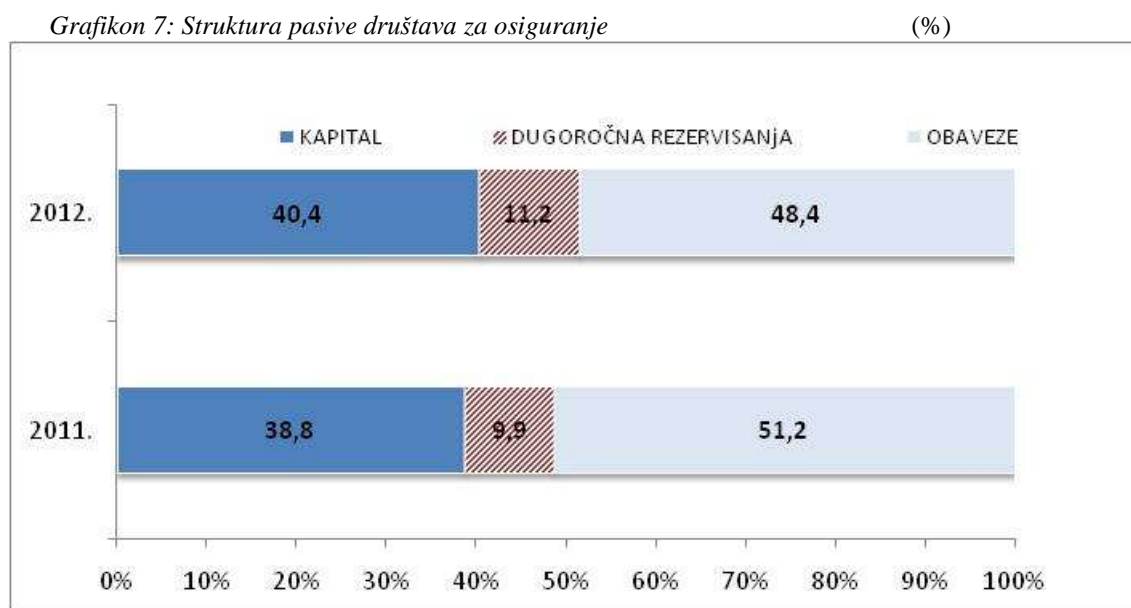
(u KM)

PASIVA	31.12.2011. godina		31.12.2012. godina		Indeks 2012/11
	iznos	udio	iznos	udio	
A. KAPITAL	98.825.215	38,8%	119.145.710	40,4%	120,6
1. Osnovni kapital	84.425.148	33,2%	91.867.048	31,1%	108,8
2. Emisiona premija	255.268	0,1%	2.976.379	1,0%	1166,0
3. Rezerve iz dobitka	2.211.308	0,9%	2.868.025	1,0%	129,7
4. Revalorizacione rezerve	7.940.930	3,1%	7.936.751	2,7%	99,9
5. Nerealizovani dobitci po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	495.085	0,2%	661.692	0,2%	133,7
6. Nerealizovani gubici po osnovu finansijskih sredstava raspoloživih za prodaju	1.506.985	0,6%	1.705.624	0,6%	113,2
7. Neraspoređeni dobitak (8+9)	17.197.482	6,8%	22.143.450	7,5%	128,8
8. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	2.138.870	0,8%	3.233.830	1,1%	151,2
9. Neraspoređeni dobitak ove godine	15.058.612	5,9%	18.909.620	6,4%	125,6
10. Gubitak do visine kapitala (11+12)	12.193.021	4,8%	7.602.011	2,6%	62,3
11. Gubitak ranijih godina	8.289.093	3,3%	7.061.516	2,4%	85,2
12. Gubitak tekuće godine	3.903.928	1,5%	540.495	0,2%	13,8
B. DUGOROČNA REZERVISANJA	25.230.133	9,9%	33.033.522	11,2%	130,9
V. OBAVEZE (1+2)	130.365.561	51,2%	142.936.109	48,4%	109,6
1. Dugoročne obaveze	500.148	0,2%	688.223	0,2%	137,6
2. Kratkoročne obaveze i PVR	129.865.413	51,0%	142.247.886	48,2%	109,5
2.1. Prenosna premija ŽO	3.278.104	1,3%	3.556.070	1,2%	108,5
2.2. Prenosna premija NŽO	59.824.993	23,5%	66.214.496	22,4%	110,7
2.3. Rezervisane štete ŽO	271.885	0,1%	270.005	0,1%	99,3
2.4. Rezervisane štete NŽO	46.818.536	18,4%	46.538.302	15,8%	99,4
2.5. Druga pasivna razgraničenja	4.622.379	1,8%	4.954.292	1,7%	107,2
2.6. Ostale kratkoročne obaveze	15.049.516	5,9%	20.714.721	7,0%	137,6
G. POSLOVNA PASIVA	254.420.909	100,0%	295.115.341	100,0%	116,0
D. VANBILANSNA PASIVA	4.212.675		2.799.466		66,5
Đ. UKUPNA PASIVA	258.633.584		297.914.807		115,2

Izvor: Bilansi stanja društava

Vrijednost poslovne pasive društava za osiguranje u Republici Srpskoj na dan 31.12.2012. godine je iznosila 295.115.341 KM i u odnosu na vrijednost poslovne pasive iskazanu na dan 31.12.2011. godine veća je za 16%.

U narednom grafičkom prikazu je predstavljena struktura pasive za 2011. i 2012. godinu.

Izvor: Bilansi stanja društava

U strukturi poslovne pasive kapital učestvuje sa 40,4%, dugoročna rezervisanja sa 11,2% i obaveze sa 48,4%, od kojih se najveći dio odnosi na obaveze po osnovu rezervisanja za prenosnu premiju, prijavljene štete, kao i nastale neprijavljene štete.

Ukupni kapital društava za osiguranje povećan je za 20,6% u odnosu na prethodnu godinu, dok je osnovni kapital povećan za 8,8%. Promjene na osnovnom kapitalu izvršene su kod četiri društva za osiguranje, od kojih je kod dva društva za osiguranje povećan je kapital po osnovu emisija običnih akcija, kod jednog društva za osiguranje smanjen je kapital zbog pokrića gubitka ostvarenog u prethodnom periodu i kod jednog društva za osiguranje je došlo istovremeno do smanjenja i povećanja osnovnog kapitala. Postupak istovremenog povećanja i smanjenja kapitala za isti iznos izvršen je iz razloga što je društvo za osiguranje ostvarilo gubitak čijim je pokrićem osnovni kapital smanjen ispod zakonom dozvoljenog minimuma, pa je društvo za osiguranje istovremeno izvršilo i emisiju običnih akcija kojom je kapital povećan do istog iznosa prije pokrića gubitka.

Značajan porast zabilježen je i na poziciji emisija premija prilikom emisije akcija kod jednog društva, gdje je ostvarena prodajna cijena po akciji iznad nominalne. Pozicije rezerve iz dobitka i nerealizovani dobiti su zabilježili značajan porast u relativnom iznosu, dok je nominalni porast neznatan.

Pozicija neraspoređena dobit ranijih godina povećala se za 51,2%, dok je pozicija neraspoređena dobit tekuće godine povećana za 25,6%. Deset društva za osiguranje je ostvarilo dobit u tekućoj godini.

Pozicija gubitak tekuće godine je smanjena za 86,2%, a isti je ostvarilo jedno društvo za osiguranje.

Na poziciji gubitak ranijih godina evidentirane su sljedeće promjene: jedno društvo za osiguranje je izvršilo pokriće gubitka iz ranijih godina, ali je po nalogu ovlaštenog revizora izvršilo korekciju finansijskih izvještaja za prethodnu godinu, što je dovelo do povećanja ove pozicije. Drugo društvo je po nalogu ovlaštenog revizora u toku revizije finansijskih izvještaja za tekuću godinu, a u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške izvršilo korekciju finansijskih izvještaja i iskazalo gubitak ranijih godina. Treće društvo za osiguranje izvršilo je pokriće dijela gubitka iz ostvarene dobiti. Navedene promjene su se reflektovale na nivou sektora u vidu smanjenja pozicije gubitak ranijih godina za 14,8%.

U nastavku se daje pregled kretanja kapitala.

Grafikon 8: Kapital društava za osiguranje

(u KM)

Izvor: Bilansi stanja društava

Na poziciji dugoročna rezervisanja ostvaren je porast od 30,9% u odnosu na prethodnu godinu. U okviru ove pozicije došlo je do povećanja kod životnih osiguranja matematičke rezerve za 31,3%, što je pozitivan dugoročni trend, pozicije rezervisanja za učešće u dobitku za 41,9% i kod neživotnih osiguranja pozicije rezervisanja za izravnjanje rizika za 29,5%.

Ukupne obaveze u posmatranom periodu povećane su za 9,6%, a u strukturi je došlo do povećanja dugoročnih obaveza, kratkoročnih obaveza i pasivnih vremenskih razgraničenja (prenosna premija i rezervisane štete). Ukupna rezervisanja za štete neživotnih osiguranja manja su od rezervisanja izvršenih u prethodnoj godini za 0,6% iako je premija neživotnih osiguranja porasla za 5,8%. Iz navedenog se može zaključiti da su određena društva za osiguranje i pored porasta premije neživotnih osiguranja smanjila rezervisanja za štete, što zahtijeva pojačanu kontrolu Agencije u 2013. godini.

Pored navedenog, ovlašćeni revizor je naložio jednom društvu za osiguranje u toku revizije finansijskih izvještaja za 2012. godinu da izvrši korekciju nerevidiranih finansijskih izvještaja dostavljenih Agenciji za posredničke, informatičke i finansijske usluge (APIF) i Agenciji. Ovom korekcijom smanjene su pozicije u bilansu stanja i to investicione nekretnine iskazane u nerevidiranim finansijskim izvještajima za 2012. godinu za iznos od 384.837 KM i rezerve za štete

neživotnih osiguranja za iznos od 483.654 KM. To je dovelo do smanjenja pozicija u bilansu uspjeha ostali poslovni prihodi za iznos od 384.837 KM, rashodi po osnovu rezervisanja za štete, udjeli u štetama i ostala rezervisanja po osnovu neživotnih osiguranja u iznosu od 483.654 KM i neto gubitak tekuće godine za iznos od 98.817 KM.

Generalno posmatrano u bilansnoj strukturi na nivou sektora za 2012. godinu nije bilo većih negativnih promjena.

Evidentno je da društva za osiguranje na osnovu naloga ovlašćenog revizora i Agencije, imaju obavezu da koriguju pojedine bilansne pozicije, kako bi realno prikazali imovinu i obaveze. Navedeno u pojedinim slučajevima zahtijeva i korekciju finansijskih izvještaja uključujući i prethodne godine.

U vezi sa podacima iskazanim u ovom izvještaju za 2011. godinu, tabela 12. i tabela 13. daju se dodatna pojašnjenja. Suma poslovne aktive i pasive iskazana u finansijskim izvještajima za 2012. godinu, a koja se odnosi na 2011. godinu, smanjena je u odnosu na sumu aktive i pasive u finansijskim izvještajima za 2011. godinu za iznos od 3.295.953 KM. Navedeno smanjenje proizašlo je iz naloga ovlašćenih revizora kod dva društva za osiguranje kod kojih je, u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, izvršena retrospektivna korekcija finansijskih izvještaja. Korekcija na strani aktive je izvršena po osnovu smanjenja vrijednost investicionih nekretnina kod jednog društva za osiguranje za iznos od 1.074.599 KM i smanjenja pozicije Aktivna vremenska razgraničenja kod drugog društva za osiguranje u iznosu od 2.221.354 KM.

Na strani pasive korekcija je izvršena na način da je povećan gubitak ranijih godina kod jednog društva za osiguranje za iznos od 3.262.543 KM i kod drugog društva za osiguranje za iznos od 1.933.254 KM, što ukupno iznosi 5.195.797 KM. Istovremeno, kod jednog društva za osiguranje povećane su obaveze za rezervisane štete za 2.187.944 KM, a kod drugog društva za osiguranje smanjena je neraspoređena dobit za 288.110 KM. S obzirom da su korekcije izvršene za prethodnu godinu, navedene promjene nisu evidentirane kroz bilans uspjeha.

3.2. Bilans uspjeha

U narednoj tabeli dat je uporedni pregled stavki Bilansa uspjeha za sva društva za osiguranje za 2011. i 2012. godinu.

Tabela 14: Bilans uspjeha –ukupnoza sva društva

(u KM)

P O Z I C I J A	31.12.2011.	udio	31.12.2012.	udio	Indeks 2012/11
	iznos		iznos		
A. POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
I - Poslovni prihodi (1+2+3+4+5+6)	140.687.072	89,3%	145.094.845	88,4%	103,1
1. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija životnih osiguranja	10.397.797		11.719.419		112,7
2. Prihodi od premije i provizije osiguranja, saosiguranja, reosiguranja i retrocesija neživotnih osiguranja	117.849.920		121.789.833		103,3
3. Prihodi po osnovu učešća saosiguranja i reosiguranja i retrocesija u naknadi šteta neživotnih osiguranja	1.462.204		520.923		35,6
4. Prihodi od ukidanja i smanjenja rezervisanja neživotnih osiguranja	5.222.364		6.066.091		116,2
5. Prihodi od povrata poreskih i drugih dažbina i prihodi od premija, subvencija, dotacija, donacija i sl.	88.068		92.874		105,5
6. Drugi poslovni prihodi	5.666.719		4.905.705		86,6
II - Poslovni rashodi (1+2)	129.830.016	89,6%	130.460.167	90,8%	100,5
1. Funkcionalni rashodi (1.1.+1.2.+1.3.)	64.696.152		67.384.133		104,2
1.1. Rashodi za dugoročna rezervisanja i funkcionalne doprinose	9.706.834		10.628.903		109,5
1.2. Naknade šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja	2.337.030		2.821.671		120,7
1.3. Naknade šteta i ostale naknade neživotnih osiguranja	52.652.288		53.933.559		102,4
2. Troškovi sprovođenja osiguranja	65.133.864		63.076.034		96,8
III - Poslovni dobitak/gubitak (I-II)	10.857.056		14.634.678		134,8
B. FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI					
I - Finansijski prihodi	6.183.315	3,9%	7.717.398	4,7%	124,8
II - Finansijski rashodi	442.724	0,3%	821.349	0,6%	185,5
III - Finansijski dobitak/gubitak (I-II)	5.740.591		6.896.049		120,1
AB - Dobitak/gubitak redovne aktivnosti (AIII+BIII)	16.597.647		21.530.727		129,7
V. OSTALI PRIHODI I RASHODI					
I - Ostali prihodi	10.437.500	6,6%	10.656.171	6,5%	102,1
II - Ostali rashodi	14.406.261	9,9%	11.256.771	7,8%	78,1
III - Dobitak/gubitak po osnovu ostalih prihoda i rashoda (I-II)	-3.968.761		-600.600		15,1
G. PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIVANJA VRIJEDNOSTI IMOVINE					
I - Prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine	2.952		207.761	0,1%	7038,0
II - Rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine	52.268		407.102	0,3%	778,9
III - Dobitak/gubitak po osnovu usklađivanja vrijednosti imovine (I-II)	-49.316		-199.341		404,2
D. PRIHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA	370		421		113,8
D I- RASHODI PO OSNOVU PROMJENE RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA I ISPRAVKE GREŠAKA IZ RANIJIH GODINA			18.163	0,0%	
Đ. DOBITAK /GUBITAK PRIJE OPOREZIVANJA (AB+VIII+ GIII+D)	12.579.940		20.713.044		164,7
E. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT	1.460.136		2.438.546		167,0
Ž. ODLOŽENI PORESKI PRIHODI					
Z. NETO DOBITAK /NETO GUBITAK PERIODA (Đ-E+Ž)=(Z 1-Z 2)	11.119.804		18.274.498		164,3
1. Neto dobitak tekuće godine	15.023.732		18.814.993		125,2
2. Neto gubitak tekuće godine	3.903.928		540.495		13,8
I. OSTALI DOBICI I GUBICI U PERIODU					
I - Dobici utvrđeni direktno u kapitalu	300.455	0,2%	409.451	0,2%	136,3
II - Gubici utvrđeni direktno u kapitalu	140.307	0,1%	726.857	0,5%	518,0
III - Porez na dobitak koji se odnosi na ostale dobitke i gubitke	13.488		-49.941		
J. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Z+II-III-III)	11.266.464		18.007.032		159,8
K. UKUPNI PRIHODI I DOBICI (AI+BI+VI+GI+D+Ž+II)	157.611.664	100,0%	164.086.047	100,0%	104,1
L. UKUPNI RASHODI I GUBICI (AII+BII+VII+GII+DI+III+III)	144.885.064	100,0%	143.640.468	100,0%	99,1
Lj. UKUPAN BRUTO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (K-L)	12.726.600		20.445.578		160,7
M. TEKUĆI I ODLOŽENI POREZ NA DOBIT (E)	1.460.136		2.438.546		167,0
N. UKUPAN NETO REZULTAT U OBRAČUNSKOM PERIODU (Lj-M)=J	11.266.464		18.007.032		159,8

Izvori: finansijski izvještaji društava

Ukupni prihodi, uključujući i dobitke utvrđene direktno u kapitalu u 2012. godini su iznosili 164.086.047 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja povećanje za 4,1%.

Poslovni prihodi društava za osiguranje ostvareni po osnovu premije u 2012. godini čine 88,4% ukupnih prihoda i iznose 145.094.845 KM, a veći su za 3,1% u odnosu na prethodnu godinu. U strukturi ukupnih prihoda finansijski prihodi učestvuju sa 4,7%, ostali prihodi 6,5%, dok je procenat učešća prihoda od usklađivanja vrijednosti imovine i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu u ukupnim приходima neznatan. Finansijski prihodi su povećani za 24,8%, ostali prihodi povećani za 2,1%, dok su prihodi od usklađivanja vrijednosti imovine procentualno znatno veći, u odnosu na prethodnu godinu, ali nominalni iznos nije značajan.

Ukupni rashodi društava za osiguranje, uključujući i sve gubitke utvrđene direktno u kapitalu u 2012. godini iznosili su 143.640.468 KM i u odnosu na rashode prethodne godine smanjeni su za 0,9%. Strukturu ukupnih rashoda čine poslovni rashodi sa 90,8% i ostali rashodi sa 7,8%, dok je učešće finansijskih rashoda, rashoda od usklađivanja vrijednosti imovine i gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu neznatno.

U okviru poslovnih rashoda došlo je do porasta rashoda po osnovu naknada šteta, ugovorenih iznosa i premija saosiguranja i reosiguranja za 20,7%, dok su troškovi sprovođenja osiguranja smanjeni za 3,2%. Finansijski rashodi povećani su za 85,5%, a odnose se na obaveze po rješenju Poreske uprave RS kod jednog društva za osiguranje. Ostali rashodi su smanjeni za 21,9%, a odnose se uglavnom na vantarifne popuste i ispravku potraživanja. Porast u odnosu na prethodnu godinu zabilježen je na poziciji rashodi od usklađivanja vrijednosti imovine, a odnosi se na obezvređenje nematerijalnih ulaganja, nekretnina, postrojenja, opreme i investicionih nekretnina kod jednog društva za osiguranje, koji je procentualno značajan, ali nominalno neznatan.

Ukupan neto rezultat perioda koji je predmet raspodjele iznosi 18.274.498 KM, a u njemu participira deset društava sa ostvarenim dobitkom od 18.814.993 KM, dok je jedno društvo iskazalo neto gubitak od 540.495 KM.

Ukupan neto rezultat u obračunskom periodu, kao razlika ukupnih prihoda i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu, sa jedne strane, i ukupnih rashoda i gubitaka utvrđenih direktno u kapitalu i tekućeg i odloženog poreza na dobit s druge strane, na nivou svih društava iznosi 18.007.032 KM.

3.3. Konsolidovani finansijski izvještaji

Od ukupno 11 društava za osiguranje, četiri društva za osiguranje vrše direktnu ili indirektnu kontrolu nad jednim ili više pravnih lica ili ostvaruju značajan uticaj nad drugim pravnim licima, te su, u skladu sa članom 19. Zakona o računovodstvu i reviziji Republike Srpske, obavezni da sastavljaju konsolidovane finansijske izvještaje povezanih pravnih lica koji čine jednu ekonomsku cjelinu.

U skladu sa prethodno navedenim, društva za osiguranje su sastavila i dostavila Agenciji revidirane konsolidovane finansijske izvještaje. Dva društva za osiguranje su iskazala manji neto rezultat u revidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima u odnosu na pojedinačne revidirane finansijske izvještaje, dok su druga dva iskazala veći neto rezultat u revidiranim

konsolidovanim finansijskim izvještajima u odnosu na pojedinačne revidirane finansijske izvještaje.

Ukupan neto rezultat tekućeg perioda iskazan u revidiranim konsolidovanim finansijskim izvještajima za navedena društva za osiguranje je manji u odnosu na finansijski rezultat iskazan u pojedinačnim revidiranim finansijskim izvještajima za 214.176 KM.

4. FINANSIJSKI I TEHNIČKI POKAZATELJI STANJA U SEKTORU

4.1. Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

Društva za osiguranje iz Republike Srpske dužna su kontinuirano održavati visinu kapitala adekvatnu prema obimu i vrstama poslova osiguranja koje obavljaju, odnosno rizicima kojima su izložena u obavljanju poslova osiguranja.

Adekvatnost kapitala društva za osiguranje mjeri se u smislu ispunjavanja propisanih uslova, odnosno kapital društva za osiguranje mora biti najmanje jednak margini solventnosti, pri čemu ne smije biti manji od iznosa propisanog zakonom, dok garantni fond mora biti najmanje jednak iznosu 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisanom iznosu garantnog fonda⁶. Kompozitna društva moraju odvojeno iskazivati kapitalne uslove za grupu životnih i neživotnih osiguranja.

Tabela 15: Ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala

(u KM)

R. B.	Opis	2012.	
		Neživotna osiguranja	Životna osiguranja
1.	Bazični kapital	77.483.078	11.214.151
2.	Garantni fond	49.000.000	9.000.000
3.	Više/manje bazičnog kapitala (1-2)	28.483.078	2.214.151
4.	Raspoloživi kapital	75.530.199	11.214.151
5.	Margina solventnosti	23.245.137	1.802.955
6.	Više/manje raspoloživog kapitala (4-5) ili (4-2) u zavisnosti šta je veće (2 ili 5)	26.157.057	2.214.151

Izvor: Izveštaji društava

Raspoloživi kapital⁷ društava za osiguranje posmatrano ukupno za životna i neživotna osiguranja, utvrđen u svrhu iskazivanja ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, na kraju 2012. godine iznosio je 86,7 miliona KM. Na nivou sektora iskazan je višak kapitala u odnosu garantni fond u iznosu od 28,4 miliona KM.

Imajući u vidu da su u 2012. godini doneseni novi pravilnici, Pravilnik o načinu obračuna kapitala i adekvatnosti kapitala društava za osiguranje i Pravilnik o elementima i kontroli margine solventnosti društava za osiguranje, nije bilo moguće porediti pojedinačne pozicije prikazane u prethodnoj tabeli sa podacima iz 2011. godine. Ipak može se reći da je ukupna kapitalna adekvatnost u 2012. godini povećana za 67% kod neživotnih osiguranja, odnosno 14% kod životnih osiguranja, što je pozitivno, jer se radi o pokazatelju koji predstavlja garanciju izvršenja obaveza prema osiguranicima, oštećenim i korisnicima osiguranja, u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju društva za osiguranje.

⁶Kao mjerodavan iznos prilikom utvrđivanja dovoljnosti garantnog fonda uzima se viši iznos od 1/3 margine solventnosti ili minimalno propisan iznos garantnog fonda (osnivački kapital), koji je utvrđen Zakonom o društvima za osiguranje.

⁷Potrebno je naglasiti da se iznos kapitala, utvrđen u svrhu ispunjavanja zahtjeva adekvatnosti kapitala, razlikuje od iznosa kapitala iskazanog u bilansu stanja. Zahtjev adekvatnosti kapitala polazi od cilja da se utvrdi kapital za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju, kao krajnja garancija. Zbog toga se pojedine stavke, koje inače pripadaju kategoriji kapitala, npr. dobitak tekuće godine i sl. isključuju, a dodaju se neke druge stavke.

Iako je na nivou sektora osiguranja Republike Srpske obezbijeđeno ispunjavanje zahtjeva adekvatnosti kapitala, jedno kompozitno društvo kod životnog osiguranja je iskazalo manjak garantnog fonda u odnosu na minimalno propisani iznos. Imajući u vidu da je ovo društvo u 2012. godini poslovalo pozitivno kod životnog osiguranja i da iznos dobiti prelazi iznos nedostatka garantnog fonda u odnosu na minimalno propisani iznos, Agencija nije nalagala dodatne mjere, jer je već u narednom kvartalnom izvještaju za 2013. godinu, koji se dostavlja zajedno sa godišnjim izvještajem za 2012. godinu, ovaj nedostatak pokriven.

Pored ispunjavanja propisanih zahtjeva adekvatnosti kapitala, društva za osiguranje imaju obavezu da iznos u visini od najmanje 50% minimalno potrebnog garantnog fonda, drže u namjenski oročenom depozitu ili hartijama od vrijednosti čiji je emitent ili garant Bosna i Hercegovina, Republika Srpska ili Centralna banka BiH. Sva društva za osiguranje ispunjavaju ovaj zahtjev, odnosno posjeduju zahtjevano pokriće u navedenim sredstvima, koja služe isključivo u svrhu zaštite osiguranika i očuvanja solventnosti društva za osiguranje i u druge svrhe se ne mogu da koriste.

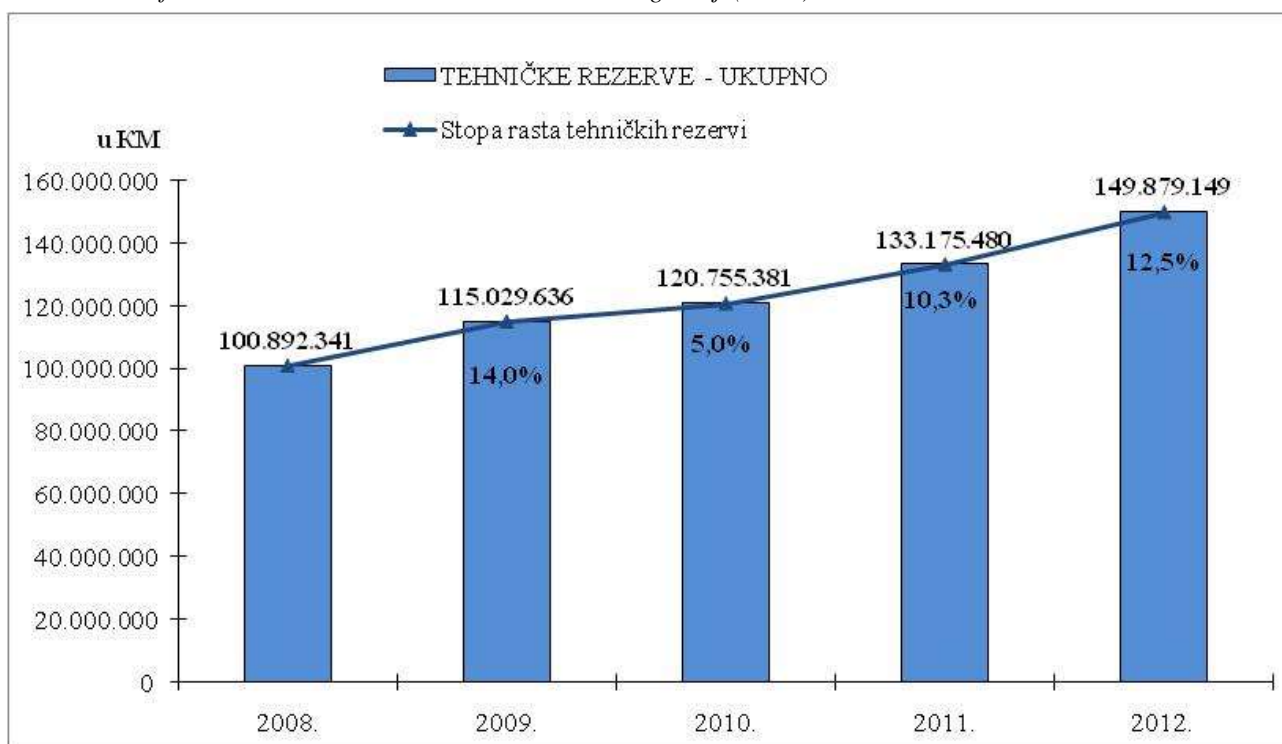
4.2. Obračun i pokrivenost tehničkih rezervi propisanim oblicima aktive

4.2.1. Ukupno obračunate tehničke rezerve

Realan obračun tehničkih rezervi, te njihovo adekvatno pokriće osnovni su preduslovi za održavanje solventnosti društava za osiguranje, čime se doprinosi boljoj zaštiti interesa osiguranika i korisnika osiguranja, kao i jačanju povjerenja u sektor osiguranja. Način obračuna tehničkih rezervi, te visinu i način ulaganja sredstava za pokriće istih propisuje Agencija.

U narednom grafikonu ilustruje se pregled obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora u periodu 2008-2012. godina.

Grafikon 9: Tehničke rezerve svih društava za osiguranje (u KM)

Izvor: Izvještaji društava

Izveštaj o stanju u sektoru osiguranja Republike Srpske za period 01.01. do 31.12.2012.godine

U posmatranom periodu na nivou sektora tehničke rezerve kontinuirano rastu i povećane su za 49%. S obzirom da se primjenjuju različiti uslovi i ograničenja ulaganja kod životnog i neživotnog osiguranja u nastavku se daje odvojena analiza ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi.

Da bi bilo sposobno da odgovori obavezama po osnovu isplate štete i naknada iz ugovora o osiguranju, društvo za osiguranje je dužno da sredstva za pokriće tehničkih rezervi ulaže zavisno od vrsta osiguranja koje obavlja, vodeći računa o ročnosti obaveza, sigurnosti, profitabilnosti i disperziji ulaganja.

4.2.2. Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za neživotno osiguranje

Ukupno obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja, u periodu 2008-2012. godina, prikazane su u narednom grafikonu.

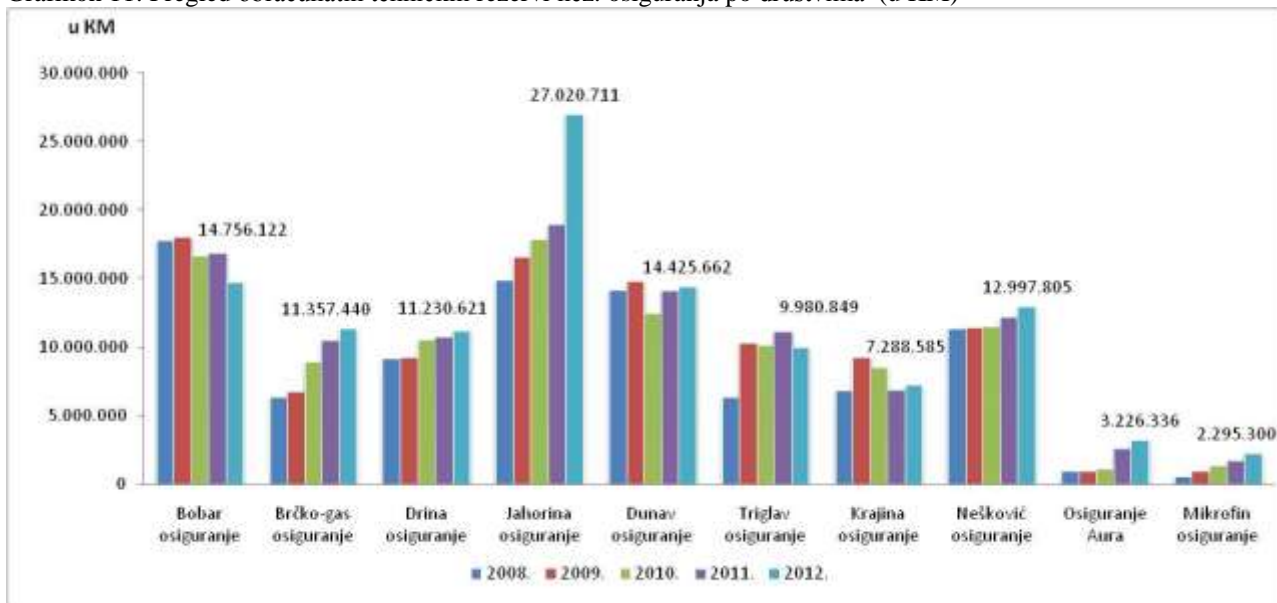
Grafikon 10: Tehničke rezerve društava za neživotno osiguranje (u KM)

Izvor: Izveštaji društava

Uporedo sa rastom premije povećavane su i tehničke rezerve. Pored toga, Agencija je u posmatranom periodu kod svih društava za osiguranje kontrolisala adekvatnost obračuna tehničkih rezervi. U periodu 2008-2012. godina tehničke rezerve za neživotno osiguranje povećane su za 29%. U narednom grafikonu prikazane su obračunate tehničke rezerve neživotnih osiguranja za sva društva za osiguranje, u periodu 2008-2012. godina.

Grafikon 11: Pregled obračunatih tehničkih rezervi než. osiguranja po društvima (u KM)

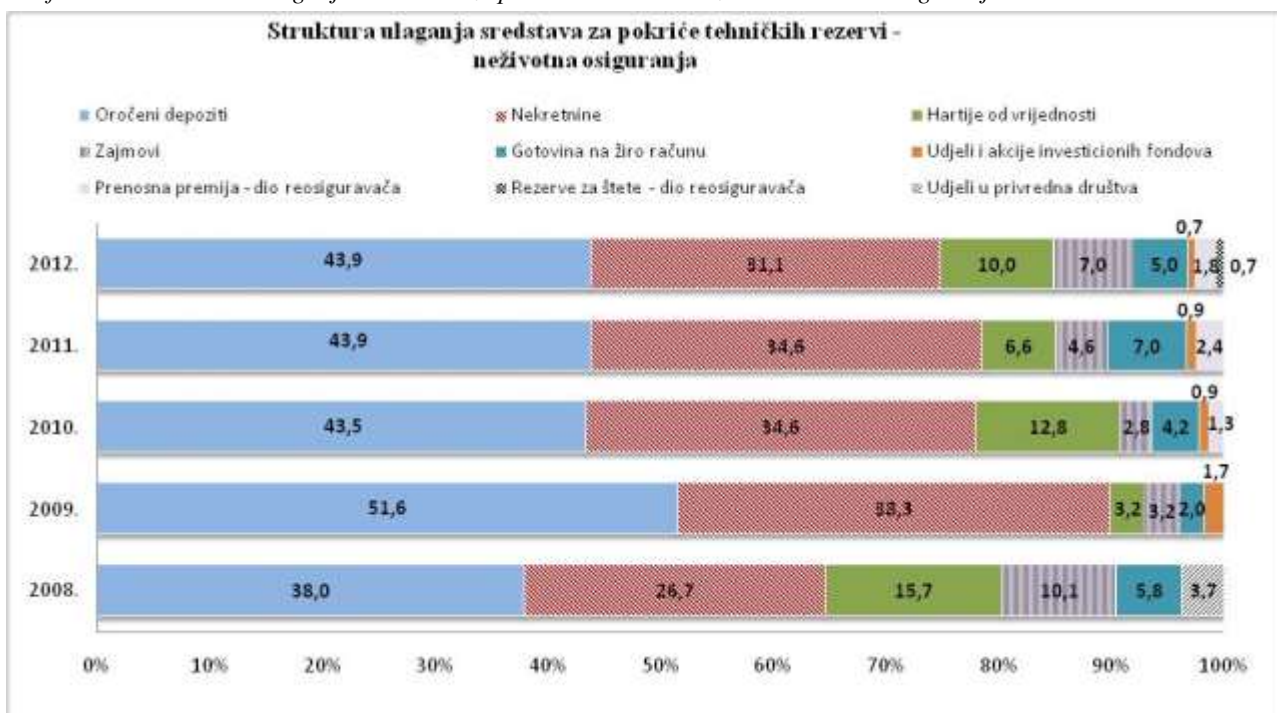

Izvor: Izvještaji društava

Iz grafikona se vidi da je u 2012. godini, samo kod dva društva došlo do smanjenja obračunatih tehničkih rezervi u odnosu na prethodnu godinu, i to kao rezultat smanjenja obračunate premije, a samim tim i prenosne premije koja je sastavni dio tehničkih rezervi. Kod jednog društva za osiguranje došlo je do značajnijeg rasta obračunatih tehničkih rezervi iz razloga što su povećane rezervacije za štete po nalogu ovlaštenog revizora i što je povećana ukupna premija za 2012. godinu.

U narednom grafikonu prikazana je struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja.

Grafikon 12: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi neživotnih osiguranja

Izvor: Izvještaji društava

U 2012. godini su istekli propisani rokovi za usklađivanje obima i strukture ulaganja za pokriće tehničkih rezervi. Pojedina društva za osiguranje su tražila saglasnost za prekoračenje ograničenja ulaganja, što je Agencija, u skladu sa propisima i odobrvala. Evidentno je da se u 2012. godini struktura ulaganja poboljšala, u smislu povećanja oblika ulaganja, ali je i dalje značajno učešće ulaganja u nekretnine i depozite. U odnosu na prethodnu godinu povećana su ulaganja u hartije od vrijednosti kod kojih je emitent država. Kod određenog broja društva postoji problem da još uvijek nije obezbijeđen potreban nivo pokrića u dozvoljenim oblicima ulaganja. Tim društvima za osiguranje je u nadzoru od strane Agencije naloženo donošenje planova finansijskog opravka, u kome je data dinamika i način usklađivanja.

4.2.3. *Obračun i sredstva za pokriće tehničkih rezervi društava za životno osiguranje*

Tehničke rezerve životnog osiguranja, kao što se vidi iz narednog grafikona, karakteriše dinamičan rast, pa su u posmatranom periodu 2008-2012. godina povećane čak 3 puta.

Grafikon 13: Tehničke rezerve životnog osiguranja

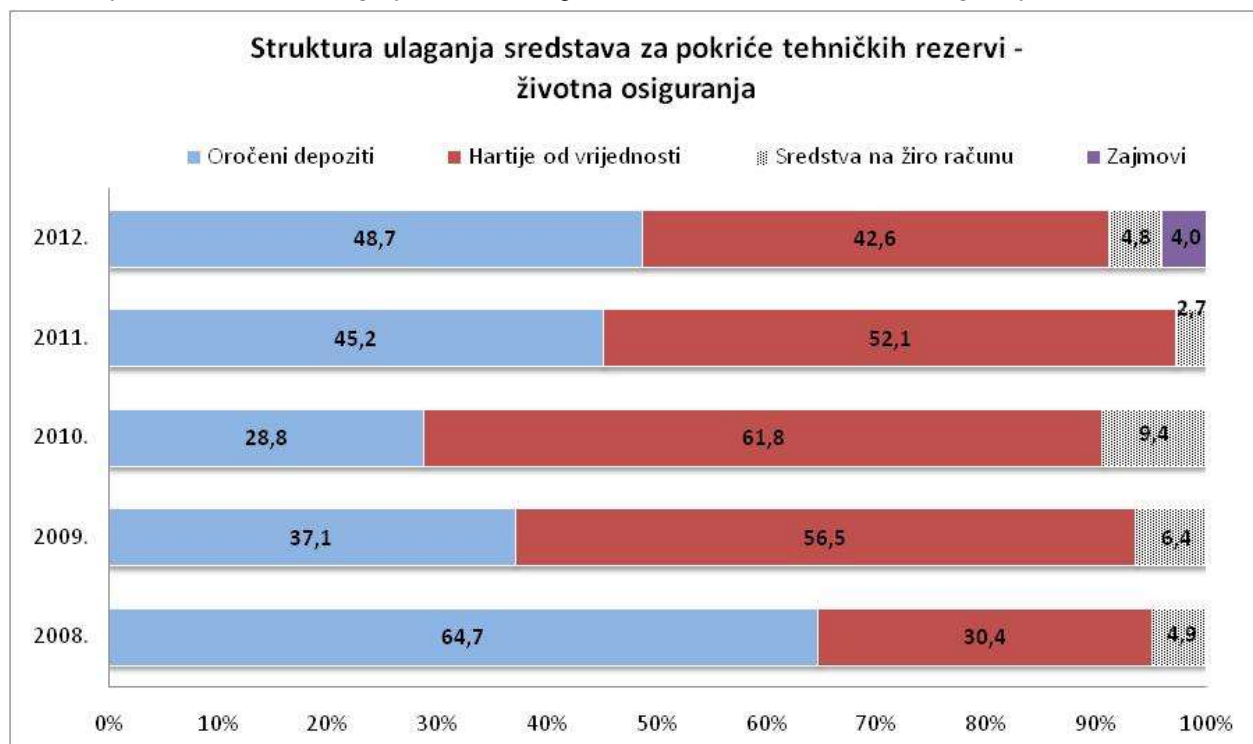
(u KM)

Izvor: Izveštaji društava

Naredni grafikon prikazuje strukturu ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja.

Grafikon 14: Struktura ulaganja sredstava za pokriće tehničkih rezervi životnih osiguranja

Izvor: Izvještaji društava

Za razliku od ulaganja kod neživotnih osiguranja, tehničke rezerve životnih osiguranja, pokrivene su u značajnoj mjeri hartijama od vrijednosti domaćih emitenata, a najviše državnim i municipalnim obveznicama. Međutim, u 2012. godini je primjetan pad učešća ove vrste ulaganja u korist ulaganja u oročene depozite. Očigledno je da je skromna ponuda hartija od vrijednosti na tržištu hartija od vrijednosti glavni ograničavajući faktor šire disperzije ovog portfelja.

4.3. Komparativni pregled ključnih pokazatelja

Značajan pokazatelj rezultata regulatornih i nadzornih aktivnosti, preduzetih u cilju stabilizacije i uređivanja tržišta osiguranja, je poređenje promjena obračunatih tehničkih rezervi, obračunate premije i akcijskog kapitala.

Grafikon 15: Kretanje obračunatih tehničkih rezervi, akcijskog kapitala i obračunate premije

Izvor: Izveštaji društava

Podaci iz prethodnog grafikona, pokazuju brži rast obračunatih tehničkih rezervi od ukupno obračunate premije. Ovakav odnos je u velikoj mjeri rezultat uspostavljanja aktuarski zasnovanih kriterijuma za obračun tehničkih rezervi, propisanih od Agencije, kao i kontinuiranog nadzora njihove primjene. Regulatorne i nadzorne aktivnosti Agencije uticale su da društva za osiguranje realnije procjenjuju ove rezerve, a što je značajno sa stanovišta zaštite interesa osiguranika, oštećenih i drugih korisnika osiguranja.

Kao rezultat navedenog u 2012. godini, iznos obračunatih tehničkih rezervi na nivou sektora je premašio ukupnu godišnju obračunatu premiju za 7%. U 2012. godini ostvaren je rast vrijednosti akcionarskog kapitala, a što je posljedica izvršenih emisija akcija kod četiri društva za osiguranje (obrazloženo u tački 3.1. ovog izvještaja). Rast tehničkih rezervi i kapitala predstavlja jačanje osnove koja služi za izmirenje obaveza prema osiguranicima, odnosno obezbjeđuje solventnost društava za osiguranje.

4.4. Pokazatelji šteta

U nastavku se daju osnovni podaci u vezi sa rješavanjem i isplatom odštetnih zahtjeva, posebno za životno i neživotno osiguranje.

4.4.1. Isplaćeni odštetni zahtjevi

U 2012. godini osiguranicima i korisnicima osiguranja isplaćeno je ukupno 42.289.850 KM, što u odnosu na 2011. godinu kada je suma isplaćenih šteta i naknada iz osiguranja iznosila 41.450.815 KM, predstavlja povećanje od 2%.

U nastavku je dat tabelarni pregled i grafička ilustracija iznosa isplaćenih odštetnih zahtjeva u periodu od 2010-2012. godine, po vrstama osiguranja i ukupno.

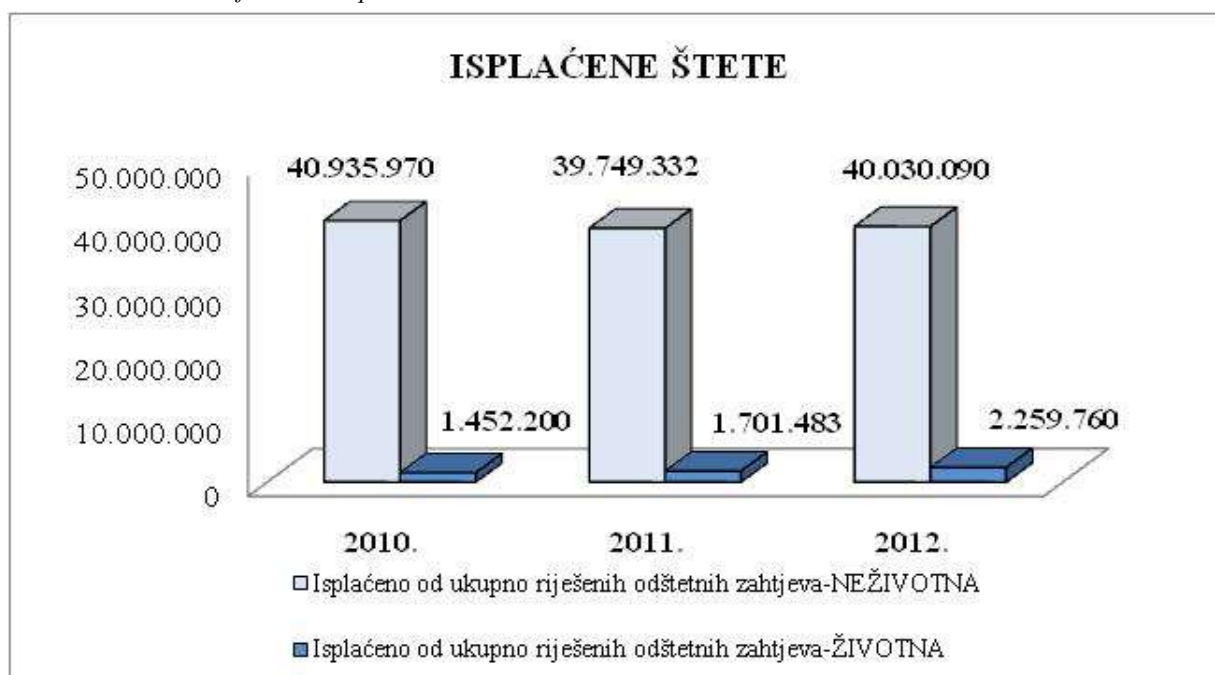
Tabela 16: Iznos isplaćenih odštetnih zahtjeva po vrstama osiguranja

(u KM)

VRSTE OSIGURANJA	2010.	2011.	2012.
Zdravstveno osiguranje	179.118	224.182	446.642
Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	6.384.814	7.256.668	6.931.165
Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	1.549.236	731.576	806.477
Osiguranje kredita	5.588	6.008	
Osiguranje nezgode	3.218.038	3.593.996	3.889.665
Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	27.824.025	25.701.276	26.309.688
Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	12.218	9.744	21.866
Osiguranje ostalih šteta na imovini	1.749.897	2.201.356	1.488.011
Osiguranje plovila			54.773
Osiguranje robe u prevozu	13.037	24.526	81.803
UKUPNO NEŽIVOTNA OSIGURANJA	40.935.970	39.749.332	40.030.090
Dodatna osiguranja uz osiguranje života	5.545	339.108	504.129
Druge vrste životnih osiguranja	368.649		
Životno osiguranje	1.078.006	1.362.375	1.755.630
UKUPNO ŽIVOTNA OSIGURANJA	1.452.200	1.701.483	2.259.760
UKUPNO:	42.388.170	41.450.815	42.289.850

Izvor: Izvještaji društava

Grafikon 16: Isplaćene štete

Izvor: Izvještaji društava

4.4.2. Efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva

U narednoj tabeli prikazani su pokazatelji efikasnosti u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva za životna i neživotna osiguranja.

Tabela 17: Efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva

Opis	2010.	2011.	2012.
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u neživotnim osiguranjima (u %)	82.1	80.2	78,2
Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u životnim osiguranjima (u %)	92.9	89.9	90
Stopa efikasnosti u isplati odštetnih zahtjeva u neživotnim osiguranjima (u %)	97,9	97,8	98,5
Stopa efikasnosti u isplati odštetnih zahtjeva u životnim osiguranjima (u %)	100	100	100

Izvor: Izvještaji društava

Stopa efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva predstavlja odnos broja ukupno riješenih i ukupno evidentiranih zahtjeva i pokazuje tendenciju blagog pada u odnosu na prethodne izvještajne periode. Međutim, nije moguće izvući zaključak da je na pad ovog koeficijenta uticalo samo pogoršanje efikasnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva u društvima za osiguranje zato što ovaj koeficijent predstavlja simplifikaciju složenog procesa rješavanja odštetnih zahtjeva jer zavisi i od objektivnih faktora, kao što su vrste odštetnog zahtjeva (materijalna, nematerijalna šteta, renta itd) i učešća sudskih sporova u ukupnom broju odštetnih zahtjeva, na koje društva za osiguranje ne mogu u potpunosti uticati.

Sa druge strane, koeficijent isplate odštetnih zahtjeva, koji predstavlja odnos broja ukupno isplaćenih i ukupno riješenih odštetnih zahtjeva, pokazuje tendenciju rasta, i visoko učešće isplaćenih odštetnih zahtjeva u ukupnom broju riješenih odštetnih zahtjeva.

U vrijeme izrade ovog izvještaja u 2013. godini, Agencija je pokrenula aktivnosti ciljane kontrole procesa rješavanja i isplate odštetnih zahtjeva kod svih društava za osiguranje sa sjedištem u Republici Srpskoj i filijala društava za osiguranje iz FBiH koje posluju na tržištu Republike Srpske. Kontrole, između ostalog, imaju za cilj i utvrđivanje razloga koji utiču na efikasnost u rješavanju i isplati odštetnih zahtjeva.

4.5. Tehnički rezultat

Tehnički rezultat je pokazatelj dovoljnosti premija za izmirenje obaveza po osnovu ugovora o osiguranju, a izračunava se kao razlika mjerodavne tehničke premije i mjerodavnih šteta.

U narednoj tabeli dat je pregled tehničkog rezultata ostvarenog na nivou sektora osiguranja RS, ukupno i po vrstama osiguranja, za period od 2010. do 2012. godine:

Tabela 18: Tehnički rezultat društava za neživotno osiguranje iz Republike Srpske (u KM)

R.B.	Vrste osiguranja	Godina		
		2010.	2011.	2012.
1	Osiguranje nezgode	1.244.237	737.152	724.962
2	Zdravstveno osiguranje	364.469	305.947	(68.339)
3	Osiguranje vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila	(1.552.879)	(1.027.017)	(302.411)
4	Osiguranje vozila koja se kreću po šinama	152	0	0,00
5	Osiguranje vazduhoplova	0	3.879	7.586

R.B.	Vrste osiguranja	Godina		
		2010.	2011.	2012.
6	Osiguranje plovila	399	4.102	(105.982)
7	Osiguranje robe u prevozu	256.575	211.161	53.658
8	Osiguranje imovine od požara i prirodnih sila	1.525.085	2.933.672	3.024.357
9	Osiguranje ostalih šteta na imovini	2.427.055	1.449.642	3.372.040
10	Osiguranje od odgovornosti za motorna vozila	30.490.225	32.502.386	35.370.950
11	Osiguranje od građanske odgovornosti za vazduhoplove	7.870	19.996	19.113
12	Osiguranje od opšte odgovornosti za brodove	0	3.269	10.199
13	Osiguranje od opšte građanske odgovornosti	146.479	156.342	397.205
14	Osiguranje kredita	314	(4.327)	1.921
15	Osiguranje garancija	0	60	420
16	Osiguranje od različitih finansijskih gubitaka	24.972	21.555	23.342
17	Osiguranje troškova pravne zaštite	0	0	0,00
18	Osiguranje pomoći	1.316	441	160
19	UKUPNO:	34.936.270	37.318.260	42.529.181

Izvor: Izvještaji društava

Na nivou sektora osiguranja RS u posmatranom periodu ostvaren je pozitivan tehnički rezultat, a što ukazuje da su premije bile dovoljne za izmirenje obaveza iz ugovora o osiguranju.

Takođe, iz prethodne tabele se vidi da je negativan tehnički rezultat u 2012. godini ostvaren kod vrsta osiguranja vozila koja se kreću po kopnu osim šinskih vozila (tzv. kasko osiguranje), zdravstvenog osiguranja i osiguranja plovila. Ovakvi rezultati zahtijevaju dodatni nadzor Agencije u navedenim vrstama osiguranja u 2013. godini, kako bi se utvrdili i otklonili uzroci ove pojave, a u isto vrijeme zaštitili interesi osiguranika.

4.6. Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

Racio šteta predstavlja odnos mjerodavnih šteta i mjerodavne premije, dok racio troškova predstavlja učešće troškova sprovođenja osiguranja i ostalih operativnih troškova u obračunatoj premiji. Kombinovani racio pokazuje rezultat poslovanja prije uključivanja rezultata od ulaganja, a računa se kao zbir racia troškova i racia šteta.

U narednom tabelarnom pregledu dati su racio šteta, racio troškova i kombinovani racio za sektor osiguranja RS, u periodu 2010-2012. godina:

Tabela broj 19: Racio šteta, racio troškova i kombinovani racio

OPIS	2010.	2011.	2012.
Racio šteta (%)	38,4	38,1	36,6
Racio troškova (%)	50,9	49,6	45,2
Kombinovani racio (%)	89,3	87,7	81,8

Izvor: Izvještaji društava

U izvještajnom periodu došlo je do smanjenja racia šteta i racia troškova, što je uslovalo i smanjenje kombinovanog racia. Ukoliko je kombinovani racio manji od 100, razlika između 100 i kombinovanog racia predstavlja pozitivan rezultat iz poslova osiguranja, a ukoliko je kombinovani racio veći od 100, ta razlika predstavlja negativan rezultat iz poslova osiguranja.

U svim godinama kombinovani racio je manji od 100% i iz godine u godinu bilježi tendenciju pada. To predstavlja pozitivan trend na tržištu osiguranja RS zbog toga što racio šteta, racio troškova i kombinovani racio odražavaju rezultate u pojedinim fazama poslovanja, a njihova visina je u obrnutoj srazmjeri sa rezultatima, odnosno što je racio manji, fazni rezultat je veći.

Bez obzira što racio troškova bilježi pad, značajno je napomenuti da su u 2012. godini povećana aktivna vremenska razgraničenja, u odnosu na 2011. godinu, a radi se o povećanju razgraničene prenosne premije na teret reosiguravača kod jednog društva za osiguranje i povećanju razgraničenih troškova sprovođenja osiguranja (troškovi pribave) kod dva društva za osiguranje. Pored navedenog, i dalje je evidentno visoko učešće ostalih rashoda u ukupnim rashodima. Ove činjenice jednim dijelom relativiziraju pozitivnu ocjenu visine ovog racia, te zahtijevaju dodatnu kontrolu u narednom periodu od strane Agencije.

4.7. Pokazatelji rentabilnost imovine i rentabilnosti vlastitih sredstava

U narednom tabelarnom pregledu prikazana je rentabilnost imovine i rentabilnost vlastitih sredstava na nivou sektora osiguranja RS u periodu od 2010. do 2012. godine:

Tabela broj 20: Pokazatelji rentabilnosti

OPIS	2010.	2011.	2012.
Povrat na aktivu (ROA)	5,3	4,4	6,6
Povrat na ukupni kapital (ROE)	13,3	10,9	16,8

Izvor: Izvještaji društava

Pokazatelj rentabilnosti imovine (ROA) računa se kao odnos neto rezultata obračunskog perioda i prosječne aktive, a predstavlja mjeru prinosa na ukupnu aktivu. Na nivou sektora osiguranja ostaren je pozitivan prinos na aktivu od 6,6% i isti je veći u odnosu na 2011. Godinu.

Pokazatelj rentabilnosti kapitala predstavlja odnos između neto rezultata obračunskog perioda i prosječnog kapitala, a pokazuje koliki je povrat na uloženi vlastiti kapital. Na nivou sektora ukupna rentabilnost kapitala, u 2012. godini, iznosila je 16,8% i veća je u odnosu na 2011. Godinu.

Interpretacija oba indikatora rentabilnosti je pozitivna, jer su za sve tri posmatrane godine (znatno) veći od nule.

Povećanje stope povrata na aktivu i stope rentabilnosti kapitala, uz istovremeno održavanje likvidnosti, pruža garanciju za zaštitu interesa osiguranika, ali i pravovremeno izvršenje svih finansijskih obaveza.

4.8. Ostali pokazatelji poslovanja

U narednom tabelarnom pregledu dati su ostali pokazatelji poslovanja sektora osiguranja RS za period od 2010. do 2012. godine:

Tabela broj 21: Ostali pokazatelji poslovanja

OPIS	2010.	2011.	2012.
Premija po zaposlenom (u KM)	104.170	108.454	116.987
Ukupan prihod po zaposlenom (u KM)	130.253	130.150	137.425
Dobitak po zaposlenom (u KM)	10.860	9.182	15.305
Dobitak /Ukupan prihod (%)	8,3	7,1	11,1
Racio solventnosti (%)	89,2	80,1	90,4
Opšta likvidnost (%)	5,6	5,4	4,9

Izvor: Izvještaji društava

Premija po zaposlenom na nivou sektora osiguranja Republike Srpske iz godine u godinu raste, ali je još uvijek daleko ispod prosjeka zemalja u okruženju. U 2012. godini rast premije po zaposlenom prati rast premije na tržištu osiguranja Republike Srpske.

Kretanje ukupnog prihoda, pored prihoda po osnovu premije osiguranja i broja zaposlenih, vezano je i za promjenu finansijskih, ostalih prihoda i dobitaka utvrđenih direktno u kapitalu, zbog čega je ovaj pokazatelj u 2012. godini zabilježio porast u odnosu na isti period prošle godine od 5,6%.

Neto dobitak perioda u 2012. godini, na nivou sektora osiguranja Republike Srpske, bilježi rast od 64,3%, dok je broj zaposlenih neznatno smanjen, što je povećalo dobitak po zaposlenom u odnosu na prethodnu godinu za 66,7%.

Racio solventnosti predstavlja odnos sopstvenog kapitala i neto prihoda od premije. U 2012. godini zabilježeno je povećanje kapitala i neto prihoda od premije, ali je veći rast kapitala od neto prihoda od premije uslovio porast racia solventnosti. Ukupna solventnost društva za osiguranje zavisi od visine i pokrivača tehničkih rezervi namijenjenih finansiranju obaveza iz ugovora o osiguranju, kao i od dovoljnosti garantnog fonda, kao vida zaštite osiguranika u slučaju nepredviđenih gubitaka u poslovanju.

U posmatranom periodu koeficijenti likvidnosti na nivou sektora su znatno viši od jedan, sa blagom tendencijom pada. Koeficijent opšte likvidnosti odražava sposobnost društava za osiguranje da svoje obaveze izmiruju u rokovima dospijea.